Cyan Magenta Yellow Black



ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

# Голос України



СЕРЕДА 28 липня 2004 року

№ 138 (3388)

ОФІЦІЙНО



Фото Валерія СОЛОВЙОВА (Укрінформ).

## Нові можливості в новому просторі

Єдиний економічний простір (ЄЕП) дає колосальні можливості, і дай Боже, щоб ми їх використали, як треба, заявив Президент України Леонід Кучма на закритті зустрічі представників бізнес-кіл України та Росії, що відбулася в Лівадійському палаці. Водночас Президент Росії Володимир Путін звинуватив західні країни у спробах перешкодити процесу інтеграції Росії та України. «Об'єднуючись, ми підвищуємо нашу конкурентоспроможність. Це розуміємо не лише ми, а й серйозні люди, наші партнери «за бугром». Їхня агентура і всередині наших країн, і поза ними всіляко намагається скомпрометувати інтеграцію Росії та України», — заявив глава РФ.

(Закінчення на 2-й стор.).

НОВИНКА

## Пістолетний комплекс... з ліхтарем





Пістолетний комплекс «Форт-14 ТП» розроблено на Вінницькому науково-виробничому підприємстві МВС України «Форт». За словами фахівців, новинка є штурмовим пістолетом, що комплектується глушником і підствольним ліхтарем. За своїми технічними характеристиками відповідає світовим зразкам зброї такого класу.

Протягом останніх дев'яти років, пояснив директор підприємства Віктор Писаренко, тут розроблено 18 моделей стрілецької зброї, 46 — спецзасобів (металевих наручників, пристроїв для примусової зупинки транспорту тощо). Сьогодні «Форт» виготовляє сім видів стрілецької зброї. Саме нею протягом наступних п'яти років плановано забезпечити усі підрозділи МВС, **повідомляє наш власний кореспондент Віктор СКРИПНИК.**

БЛІЦОПИТУВАННЯ

## Чи згодні ви з думкою, що тютюн і алкоголь — теж наркотики?

**Євген, співак:**
— Поза сумнівом, тютюн та алкоголь не менш небезпечні, ніж наркотики.

**Максим, менеджер:**
— З тим, що це наркотики, не погоджуюсь, але і тютюн, і алкоголь можуть завдавати шкоди оточуючим.

**Ольга, студентка:**
— Так, згодна. Може, слабші, але це також наркотики.

Розпитував Сергій ХОМІНСЬКИЙ.

ФОТОФАКТ

Фестиваль культур національних меншин «Мелодії солоних озер» відбувся у селищі Солотвина Тячівського району Закарпаття. На сцені, розташованій на березі озера Кунігунда, своє вокальне і танцювальне мистецтво продемонстрували понад 40 творчих колективів багатонаціонального краю: українці, росіяни, угорці, словаки, німці, румуни.

**На знімку:** солотвинський дует родини Сані виконує румунський танець.





Фото Сергія ГУДАКА (Укрінформ).

# ВОЛОДИМИР, БРАТ КИЄВА





*Сьогодні Володимир-Волинський відсвяткує день ангела Володимира Великого, свого засновника, й перегорне 1017-ту сторінку літопису міста. Тутешній міський голова Петро Саганюк називає Луцьк адміністративно-культурним центром Волині, Ковель — географічним, а рідний йому Володимир-Волинський — історичною столицею краю. Справді, поблизу стояло колись легендарне місто Велинь, що дало назву цій землі.*

*Як і всі наші старі західні міста, Володимир-Волинський має багато церков. Їх не менше, ніж у Луцьку, а славою й пишнотами архітектури вони чи не ліпші. Чого вартий лиш Свято-Успенський собор, збудований в 1156—1160 роках правнуком Мономаха, князем Мстиславом! А на пагорбі, майже навпроти собору, серед зелені садів сяє білостінна Васильківська церква-ротонда кінця XIII — початку XIV століття. Кажуть, такої більше немає в Україні.*

(Закінчення на 3-й стор.).

Фото Богдана ГОНЧАРУКА.



У НОМЕР

### Конотопчани обирають трамвай, а сумчани залишаються «при своїх»

Не встигла сесія Конотопської міськради підвищити тарифи на проїзд у міських «маршрутках» до 75 копійок, як одразу прийшла розплата: мешканці міста, не змовляючись, оголосили приватним перевізникам бойкот і масово пересіли на громадський транспорт — на трамваї.

На жаль, у мешканців обласного центру, де тарифи на проїзд у маршрутних таксі чи не найвищі в Україні, такої альтернативи немає: трамваї тут взагалі відсутні, а тролейбуси й автобуси ще за царя Панька добили до ручки. І хоча у трьохсоттисячних Сумах «маршруток» більше, ніж у мільйонному Запоріжжі (майже 600 машин), сумська влада не дуже поспішає розв'язувати соціальну проблему. Чи не тому, що власниками багатьох приватних чотирьохколісних «коней» є місцеві «слуги народу» — чиновники різного рангу. Як колишні, так і нинішні, **передає наш власний кореспондент Владислав ЖМУРКОВ.**

### ...І дорогам спекотно

На Закарпатті до кінця літа обмежено рух вантажівок загальною вагою понад 24 тонни і осьовим навантаженням більше семи тонн автомобільними дорогами державного значення. Обмеження діє з 10 до 22 години. Не поширюється воно на транспортні засоби, задіяні в ліквідації наслідків стихійних явищ або надзвичайних ситуацій, а також ті, що перевозять вантажі, які швидко псуються.

Відповідні розпорядження про обмеження руху однонових лісовозів місцевою мережею доріг прийняли й районні держадміністрації, **повідомляє наш власний кореспондент Іван ГУДЗОВАТИЙ.**

### А за петарди — відповідатимеш

Нарешті з'явилась управа на тих, хто полюбляє лякати оточуючих вибухами петард, особливо в нічний час. Дію нового закону про тишу вже випробували на собі кілька мешканців Хмельницького, які шумно розважалися далеко за північ. Патрульно-постова служба затримала молодого чоловіка, котрий запускав у нічне небо гучні салюти. А інший вправлявся у підриванні петард. Тепер обоє нестимуть адміністративну відповідальність. Правоохоронці попередили, що тепер не залишатиметься поза їх увагою і музика нічних барів, якщо вона перевищує дозволені децибели, та голосні сигнали таксистів серед ночі, **інформує наш власний кореспондент Ірина КОЗАК.**

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ

## Молитва за душі загиблих

*У Львові на аеродромі «Скнилів» учора поминали загиблих у катастрофі 27 липня 2002 року. На спільну молитву зібралися майже триста людей, родичі загиблих, керівництво Львівської облдержадміністрації, облради, міськради, народні депутати, інформує УНІАН. На місце трагедії покладено вінки.*

*Нагадаємо, два роки тому під час авіашоу на аеродромі «Скнилів» літак Су-27 зазнав аварії і впав на глядачів. У результаті катастрофи загинуло 77 осіб, серед них 27 дітей.*



Фото Віктора ПОБЕДИНСЬКОГО (УНІАН).

У Дніпропетровській області з метою боротьби з корупцією організовано «гарячу лінію» для підприємців

ВИБОРИ-2004

## Без застави кандидатом не станеш

Центральна виборча комісія України відмовила в реєстрації кандидатом на найвищу державну посаду президентові благодійного фонду «Княжий двір» самовисуванцеві Анатолію Махлаю. Як **повідомили «ГУ» в прес-службі ЦВК**, претендент не надав підтвердження про внесення грошової застави в сумі 500 тис. грн. та неналежно оформив декларації про доходи та майно.

Центрвиборчком зареєстрував В'ячеслава Іванова, уповноваженого представника кандидата в президенти України Андрія Чорновола в ЦВК з правом дорадчого голосу. (Сам А. Чорновіл поки що не зареєстрований кандидатом у президенти.) А також — довірених осіб кандидатів у президенти Дмитра Корчинського та Віктора Януковича.

**Вл. інф.**

### Центральна виборча комісія повідомляє про відкриття накопичувального рахунку виборчого фонду кандидата на пост Президента України Базилюка Олександра Філімоновича

Реквізити накопичувального рахунку виборчого фонду кандидата на пост Президента України Базилюка Олександра Філімоновича:

Отримувач: виборчий фонд кандидата на пост Президента України Базилюка Олександра Філімоновича.

Код отримувача: 1541400415.

Банк отримувача: Печерське відділення № 3715 ВАТ «Ощадбанк» у м. Києві.

Код банку отримувача: 320241.

Рахунок отримувача: № 264375011659.

ФОТОФАКТ

**Представлено новий веб-сайт Південно-Західної залізниці.**

**На знімку:** про новинку розповідає Олександр Гнатюк — начальник технічного відділу Інформаційно-статистичного центру залізниці.

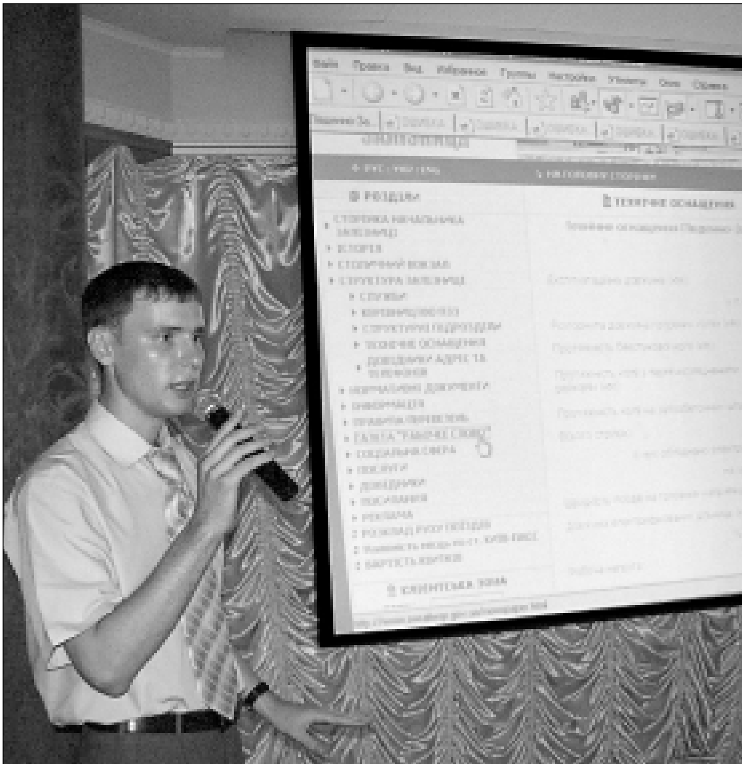


Фото Олександра ВОСКРЕСЕНСЬКОГО.

ГОТУЄТЬСЯ ЗАКОНОПРОЕКТ

## Наші земляки за кордоном будуть захищені

*Опинившись у пошуках заробітків у близькому та далекому зарубіжжі, наші співвітчизники часто-густо стають жертвами спритних ділків. Проект закону «Про особливості ліцензування та провадження господарської діяльності з посередництва у працевлаштуванні» у авторстві народних депутатів України Ігоря Шарова та Миколи Ноценка (фракція «Трудова Україна»), який нині перебуває на розгляді в парламенті, має на меті впорядкувати діяльність посередницьких структур, котрі надають послуги з працевлаштування за кордоном.*

За даними офіційної статистики, у 2003 році за кордоном легально працювали майже 40 тисяч громадян України. За експертними оцінками МЗС України, на заробітках поза батьківщиною нині перебуває понад два мільйони наших співвітчизників. За неофіційними даними, їх чисельність наближається до семи мільйонів. Тож не дивно, що останнім часом зростає кількість фірм і фірмочок, які заробляють на наших довірливих людях шалені прибутки. Адже, за даними Мінпраці України (органу ліцензування цього виду діяльності), лише кожен десятий посередник надає послуги в легальному працевлаштуванні. А більшість посередників використовують отриману ліцензію лише для реклами, а фактично сприяють у виїзді за межі України за туристичними чи гостьовими візами для подальшої нелегальної праці. За наслідками перевірки діяльності посередників Мінпраці щорічно анулює ліцензії та припиняє діяльність майже 100 таких структур.

Як стверджують автори законопроекту, ці проблеми значною мірою зумовлені відсутністю належного регулювання цього виду підприємництва. Чинне законодавство не передбачає особливих вимог до суб'єктів підприємництва при отриманні ними ліцензії та достатнього рівня відповідальності посередника перед клієнтом за якість наданих послуг у працевлаштуванні за кордоном.

Проект закону «Про особливості ліцензування та провадження господарської діяльності з посередництва у працевлаштуванні за кордоном» має на меті усунути законодавчі прогалини та посилити соціальний захист українських заробітчан. Положення цього законопроекту, зокрема, дозволяють уже на стадії отримання ліцензії визначити спроможність суб'єкта підприємницької діяльності забезпечити сприяння громадянам України у працевлаштуванні в іноземного роботодавця на легальних підставах. Проект передбачає здійснення діяльності фірм-посередників лише у межах зовнішньоекономічного договору (угоди), укладеного з конкретним іноземним роботодавцем, який має відповідний дозвіл компетентних органів своєї країни на використання праці українських громадян.

**Юліана ШЕВЧУК.**

# Нові можливості в новому просторі

(Початок на 1-й стор.).

Леонід Кучма повідомив, що у вересні в Астані обов'язково буде розроблено підходи до розв'язання практичних питань, пов'язаних із подальшою співпрацею у рамках ЄЕП. Він зазначив, що країни, котрі входять до цієї організації, мають великий географічний і ресурсний потенціал, «який треба з розумом використати на взаємних принципах», **повідомляє «Інтерфакс-Україна».**

Леонід Кучма також заявив, що першочерговим завданням в економічному співробітництві нашої країни з Росією є формування повноцінної зони вільної торгівлі без вилучень і обмежень. «У цьому питанні важлива і політична воля керівників держав, і готовність ділових кіл усіляко сприяти вирішенню цього», — сказав він. За словами українського Президента, насамперед потрібно усунути наявні обмеження у взаємній торгівлі. «Одним із першочергових кроків, що цьому сприятиме, є укладення угоди про принципи стягування непрямих податків у взаємній торгівлі, а також протокол про поетапне скасування вилучень з режиму вільної торгівлі», — зазначив Леонід Кучма.

Президент наголосив, що ця зустріч дає чудову можливість провідним представникам бізнесових кіл двох країн обговорити нинішній стан і перспективи двостороннього економічного співробітництва.

«Завдяки спільним зусиллям за останні роки ми серйозно просунулися», — сказав Леонід Кучма. Він зазначив, що за п'ять місяців нинішнього року товарообіг між Україною та Росією зріс на третину порівняно з аналогічним періодом минулого року і перевищив 6 мільярдів доларів. «Такий динамічний розвиток торгово-економічних відносин став можливий завдяки активізації контактів президентів і глав урядів, а також представників бізнесових кіл», — підкреслив український Президент.

## *Олексій КОЗАЧЕНКО:* «Напад на мене — це політичне замовлення»

*Увчорашньому номері «Голосу України» повідомлялося про напад на народного депутата України, члена парламентської групи «Центр» **Олексія Козаченка (на знімку)**, що стався в Одесі. Тоді одного з нападників було вбито, а другий — утік. За повідомленням заступника начальника УМВС в Одеській області Геннадія Подройка, зловмисника вже затримано. Це — 24-річний мешканець Роздільнянського району Одеської області, який у минулому вже мав проблеми із законом. Тричі був засуджений, як уже повідомлялося, і вбитий 25-річний нападник.*



26 липня Олексій Козаченко провів прес-конференцію, в ході якої зробив кілька заяв. Він сказав, зокрема, таке: «Я вважаю, що напад прямо пов'язаний з моєю депутатською діяльністю. Це — замовлений злочин. Що підтверджує і той факт, що два тижні тому аналогічного нападу зазнав і мій помічник, депутат міської ради Дмитро Танцюра. На сьогодні у мене немає фактів, які дають підстави пов'язувати напад на мене з початком президентської кампанії і моєю імовірною участю в ній у якості представника кандидата в президенти України. В інтересах збереження таємниці слідства я також поки що не маю наміру обговорювати питання про можливого замовника цього злочину...».

Згаданий напад на Д. Танцюру парламентарій вважає попередженням йому, О. Козаченку. «Я готувався до цього нападу», — сказав він. Тому відразу після випадку, що стався з Д. Танцюрою, народний депутат, за його словами, звернувся в міліцію із заявою про отримання дозволу на носіння зброї для самозахисту. Цей документ, за твердженням О. Козаченка, йому мали видати 30 липня.

Оскільки навколо інциденту на розі вулиці Канатної й провулка Нахімова вже з'явилися домисли, зокрема і в ЗМІ, то Олексій Козаченко вважав за необхідне зробити кілька уточнень і заяв. Необґрунтованими він назвав, зокрема, твердження про те, що відмовився віддати правоохоронним органам свою барсетку: «Просто ніхто з правоохоронців до цього часу не звертався до мене з цього приводу». А міліцію він викликав не за 25 хвилин після нападу, як повідомили деякі ЗМІ, а секунд за 20, устигши лиш забігти до будинку і попередити власних дітей, щоб ті не виходили на вулицю. Міліція на місце події прибула, зазначив народний депутат, дуже оперативно, за п'ять хвилин після нападу. Політик заперечив те, що у склі його автомобіля буцімто виявлено кульовий отвір.

Народний депутат пояснив деяку свою затримку з появою на прес-конференції тим, що перебуває в лікарні під наглядом лікарів і почувається «неважно», ось «уперті» медики й затримали його. Під час нападу, за словами О. Козаченка, один із зловмисників завдав йому кілька ударів пістолетом по голові, однак він зумів «згрупуватися» й дати відсіч: вибити зброю з рук нападника й застрелити його. В ході нападу й боротьби постраждав, однак, і сам — отримав черепно-мозкову травму, струс головного мозку й низку саден.

**Георгій ВОРОТНЮК.**

Одеса.

У КОМІТЕТАХ ВР

## Інспекція праці

Комітет у закордонних справах рекомендував парламенту ратифікувати Конвенцію Міжнародної організації праці № 81 1947 року про інспекцію праці у промисловості й торгівлі. Проект передбачає, що Україна бере на себе зобов'язання з дотримання вимог цієї конвенції органами, які здійснюють державний нагляд та контроль за додержанням законодавства про працю.

Положення цієї конвенції дотримуються на території України через національне законодавство. Діяльність органів, які здійснюють державний нагляд та контроль за дотриманням законодавства про працю, регулюється Кодексом законів про працю України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, Законом України "Про охорону праці" та іншими спеціальними законодавчо-нормативними актами.

**За повідомленням інформаційного управління апарату Верховної Ради України.**

## Ключовий тест на автентичність

СВОБОДА СЛОВА

*Група британських та ірландських журналістів створила сайт, на якому оприлюднила протоколи свідків у «справі Гонгадзе». Ті самі, що минулого місяця вперше були розсекречені газетою «Індепендент». У зв'язку з чим, нагадаю, Генпрокуратура порушила кримінальну справу за розголошення даних досудового слідства.*

Відтепер кожний бажаючий може ознайомитися з його «таємницями»: на сайті розміщено понад 180 сторінок допитів працівників Департаменту зовнішнього спостереження МВС, членів банди «перевертнів» та її ватажка Ігоря Гончарова, колишнього редактора «України кримінальної» Олега Єльцова, директора радіо «Континент» Сергія Шолоха та інших осіб, що свідчили у справі зниклого журналіста.

Такий масований викид у всесвітню павутину секретних матеріалів викликав рішучий протест ГПУ. На позавчорашньому брифінгу начальник прес-служби відомства Сергій Руденко повідомив, що слідчі перевірять автентичність «віртуальних» протоколів, і якщо вони відповідатимуть оригіналам, «цей факт буде розслідувано як виплив інформації» — в рамках кримінальної справи про розголошення таємниці досудового слідства в «Індепенденті».

Презентуючи «вибухонебезпечний» сайт, Національна спілка журналістів Великобританії та Ірландії пояснила: вона «вважає «справу Гонгадзе» ключовим тестом на свободу ЗМІ на рівні європейських стандартів... ми виступаємо за всебічне розслідування і справедливе вирішення справи». За словами генерального секретаря НСЖ Джеремі Діра, «справа Гонгадзе є життєво важливою для всіх європейських журналістів». У тому числі й британських, запевнив він, оскільки вони також відчули тиск на свободу слова, спричинений «неправильним», на думку їхнього уряду, висвітленням іракських подій.

Однак не тільки ГПУ обурена «творчою диверсією» НСЖ Великобританії та Ірландії. Журналіст Олег Єльцов, наприклад, вважає, що розголошення секретних матеріалів становить конкретну загрозу для деяких людей, які фігурують у протоколах допитів. Можливо, ініціатори «ключового тесту» і справді передчасно рвонули за чеку,



але не їхня вина, що українське слідство не квапиться «розмінувати» нескінченні таємниці «справи Гонгадзе».

Творці сайта впевнені, що оприлюднені на ньому документи є справжніми, однак «немає можливості провести незалежну перевірку». Здається, така можливість з'являється. Якщо ГПУ і їх звинуватить у кримінальному злочині, вважаймо, що це і є результат незалежної перевірки. Ключовий тест на автентичність.

**Людмила КОХАНЕЦЬ.**

Фото Лідії ТИТАРЕНКО.

ФОТОФАКТ

**На Черкащині побувала група аграріїв із Сербії та Чорногорії. Гості, а серед них — і легенда західноєвропейської селекції соняшнику, професор, академік Драган Шкорич, ознайомилися із станом олійних, технічних культур у кількох районах області. Науковці і практики залишилися задоволеними посівами соняшнику, сої, кукурудзи, насіння яких поставила черкаським сільгосптоваривствам відома фірма «Продуктива» з міста Новий Сад. Українські і сербські аграрії вирішили розширювати свою співпрацю.**

**На знімку:** народний депутат України Сергій Терещук і генеральний директор фірми «Продуктива» Анка Лончар на соняшниковому полі.

## Звідусіль

**Футбол**. Сергій Ребров на правах вільного агента підписав контракт із клубом англійського першого дивізіону «Вест Гем». Угода діє за системою «1+3»: якщо «молотобійці» виконають поставлене завдання і за підсумками сезону вийдуть до Прем'єр-ліги, то контракт буде продовжено ще на три роки.

Екс-гравець київського «Динамо» Ласло Боднар підписав однорічний контракт із клубом «Рода» (Нідерланди).

У сезоні 2004—2005 років за київський «Арсенал» виступатимуть досвідчені Сергій Мізін та Олег Пестряков. З Мізіним підписано контракт на два роки. Його вже включено до заявки. Пестряков перейшов до «канонірів» на правах вільного агента.

Позавчора Юрген Клінсманн підписав контракт на два роки з Німецьким футбольним союзом і став тренером збірної Німеччини. Уславлений колись нападник готуватиме німецьку команду до чемпіонату світу 2006 року. 39-річний Клінсманн став дев'ятим і наймолодшим в історії наставником збірної Німеччини.

**Волейбол**. Жеребкування чоловічих і жіночих єврокубків визначило суперників українських клубів. З усіх учасників тільки колектив «Хімволокно» (Черкаси) уник виїзду. Черкащани 12—14 листопада прийматимуть груповий турнір Кубка Федерації з участю «Спартака» (Сербія і Чорногорія), датського «Ольборга» і переможця кваліфікаційного раунду.

Черкаський «Круг» вирушить до Словаччини, де разом з місцевою «Жиліною» зіграє проти білоруської «Слов'янки» і переможця кваліф-раунду. У Кубку топ-команд одеська «Джeнестра» також поїде до Словаччини, де гратиме з боснійським «Сараєво», словенським «Хіт Нова Горіца» і місцевим «ОМС Сеніца».

У чоловіків у Кубку Федерації маріупольський «Макрохім» відбуде до Білорусі, де зіграє з «Комунальник-Гродно», фінським «Корсо» і переможцем групового кваліф-раунду. У Кубку топ-команд «Юракадемія» (Харків) зустрінеться на груповій стадії з представниками Румунії («Петром»), Боснії («Какань»), Латвії («Озолнієкі»). Цей турнір з 22 по 24 жовтня відбуватиметься в Румунії.

**В. Б.**

# Володимир, брат Києва

(Початок на 1-й стор.).

У XII—XIII століттях Володимир, одне з найбільших міст Київської Русі, був центром Волинсько-Галицького князівства, а розмірами мало поступався стольному Києву. Площа укріпленого міста — 66 гектарів. А одна з трьох в'їзних брам звалася Київською. Прибувши на тутешній автовокзал, ви побачите поруч могутні земляні вали замку X—XIII століть. Навіть сьогодні важко піднятися вгору по тих валах. А тисячу літ тому?

Отже, Володимир-Волинський — місто будівничих. Тут є чим милуватися: вишуканими формами Собору Різдва Христового (1718-1755), костелом Іоакима і Анни (1752), Миколаївською церквою (1780), собором Святого Юрія-Переможця, каплицею Святого Володимира. Збереглися й будівлі Домініканського монастиря (1497 — XVIII ст.).

Це — місто монахів і книжників (звідси родом Феофан Прокопович, він викладав тут у колегіумі; звідси родом і Агатангел Кримський).

А ще це місто воїнів. Бо стоїть на порубіжжі. 22 червня 1941 року солдати Володимир-Волинського укріпрайону першими прийняли бій з гітлерівцями. Люди у військовій формі завжди були окрасою міського пейзажу. Та й нині тут стоїть гвардійська бригада, чимало її вояків служать миротворцями в Іраку.

Сьогодні Володимир-Волинський — один із найбільших промислових і культурних центрів області. Знані далеко поза Україною його меблі марки «Гербор-Холдинг», «ПУП-СІК» (консервована продукція), хлібобулочні вироби місцевого заводу не раз отримували найвищі нагороди на міжнародних ярмарках, а продукція ВАТ «Володимирцукор» — напрочуд солодка.

Якщо доля занесе вас сюди хоч із самого Києва, ви відчуєте себе вдома, бо повітря тут дихає тією самою давньою княжою історією.

**Микола ЯКИМЕНКО.**

Волинська область.

Фото Миколи ЗІНЧУКА.

# Кожний «мисливець» знає...

*Не відкрию великої таємниці, якщо скажу, що мати будинок чи дачу в межах міста завжди було не тільки приємно, а і зручно. Вдень працюєш, а ввечері ти вже відпочиваєш на природі.*

Земля для забудови завжди була важкодоступною розкішшю. Але не для всіх.

Відома, і не лише киянам, місцевість Конча-Заспа вабить до себе не просто багатих, а аристократичних людей. От і зростають уздовж Дніпра і невеликої річечки Козинка будинки і будиночки, вілли і котеджі, елітні садиби і гігантські маєтки.

Будівельний бум, що охопив буквально всіх і кожного, засліпив очі багатьом. Тому-то й зникають заливні луги і маленькі озерця, в яких водилася риба і росло латаття. Вирубують ліс під будівництво і зяють дірки з пеньками уздовж траси.

До річки Козинка, колись широкої та швидкої, з боку баз відпочинку підійти вже неможливо. Забудовано кожний квадратний сантиметр. Собаки і таблички «Стороннім вхід заборонено. Приватна власність» охороняють надійніше, ніж озброєна охорона, що також має місце.

А разом з лугами і лісом зникають колись піонерські, а тепер оздоровчі табори для дітей, бази відпочинку, пансіонати і санаторії. На їх місці ростуть як гриби після дощу дво-, триповерхові котеджі вже для зовсім інших відпочивальників.

І якщо цього року на базах і в таборах Кончі-Заспи відпочивають співробітники і їхні діти з київських заводів і фабрик, то хто відпочиватиме там наступного літа — ще питання.

**Лариса СЕВЕРЕНЧУК.**
**Фото автора.**

## Історична довідка

**КОНЧА-ЗАСПА. Місцевість у лісопарковій зоні Києва на його південній окраїні, на правобережжі Дніпра. Згадується у письмових джерелах XVI століття як місцевість навколо озера Конча (Глушець), багатого рибою, і невеликого озерця Заспа. Улітку 1651 року козаки Б. Хмельницького розгромили тут військо литовського гетьмана Я. Радзивилла.**

**Нині в Кончі-Заспі збереглося кілька озер (Піщанці, Смолянці й ін.) У дореволюційні часи ця місцевість з унікальним дубовим гаєм частково належала київським Видубицькому і жіночому Введенському монастирям і царській родині.**

**Конча-Заспа — одна з найбільших київських баз відпочинку (площею 5309 га). Тут розташовано санаторії, будинки відпочинку, піонерські табори.**

**(Енциклопедичний довідник «Київ». 1982 рік).**

На цьому місці два роки тому були луг і озеро, де загоряли і купалися діти з оздоровчого табору. Тепер тут будинок, загін для кроликів і водойма для водоплавних птахів.

**БЛІЦОПИТУВАННЯ — КИЇВ**

## Дачна ділянка — це місце для...

**Костянтин Фролов, старший оператор телекомпанії «Ера»:**

— ...самоствердження. Маючи свій шматок землі, я відчуваю власну значущість.

**Лев Курочка, доктор фізико-математичних наук:**

— ...мого рабства, яким керує дружина.

**Анастасія Маслова, начальник відділу Українського інформаційно-правового центру:**

— ...розвантаження мізків. Людині розумової праці обов'язково потрібна робота на землі.

**Ніна Уваренко, мікробіолог:**

— ... втілення моєї бурхливої фантазії в дизайні і архітектурі.

**Ганна Голуб, бухгалтер:**

— ...це стратегічний об'єкт: як продам, заживу щасливо.

**Розпитувала Людмила ОПАНАСЕНКО.**

**КАЛЕНДАР**

## «ШЛЯХАМИ ЗАТУЛИВІТРА»

*Науково-дослідницька постійно діюча експедиція під такою назвою розпочала свою роботу на Сумщині цього року, коли великому українському поету Володимирові Затуливітру (1944—2003) виповнилося б 60.*

Поет народився поблизу села Веселого на хуторі Комуна, навчався в селі Яблучне Охтирського (нині Великописарівського) району Сумської області, майже 20 літ віддав журналістській роботі в обласній газеті. Згодом працював у столиці. Творча спадщина визначного поета-філософа належить золотому фонду світової поезії.

Дбаючи про розвиток культури і духовності, Сумська обласна рада безпосередньо долучилася до роботи експедиції, початок якій поклала зустріч за «круглим столом» з участю обласних ЗМІ.

Відповідальний секретар комісії з творчої спадщини Володимира Затуливітра Л. Снісар звернулася до обласної ради з пропозицією увічнити пам'ять поета на батьківщині — назвати його ім'ям вулиці, бібліотеки, навчальні заклади, позначити пам'ятні дошки на будинку на вулиці Псільській, 8, де мешкав поет, на школі в Яблучному, назвати його іменем аудиторію в Сумському педуніверситеті, в Охтирці поставити пам'ятник, укомплектувати книжками Затуливітра бібліотеки області, завести до позакласного читання ознайомлювальну лекцію про поетову творчість, запровадити щорічні літературні свята та літературні конкурси юних талантів, присвячені Затуливітрові. Зробити традиційними екскурсії до музею Затуливітра у селі Бучак на Канівщині та на щорічні Володимирівські читання 28 липня (у день Св. Володимира), допомогти Комісії з літературної спадщини Володимира Затуливітра видати всі непубліковані твори, а згодом і повне зібрання поезії та прози.

У Сумах, у класичній гімназії та в педуніверситеті ім. Макаренка, творча експедиція презентувала нову книжку Володимира Затуливітра «Четвертий із триптиха». Ця книжка щойно вийшла у видавництві «Факт», а видано її завдяки народним депутатам України О. Козаченкові та Б. Губському, Фонду інтелектуальної співпраці «Україна—XXI століття».

Великий вечір пам'яті Володимира Затуливітра відбувся у його рідному селі Яблучному. Тепле слово про поета сказав письменник Василь Портяк. До речі, він написав сценарій художньо-документальної картини «Шлях поета», що її фільмує відомий режисер Михайло Ткачук.

Яблучненській школі передано інформативний куточок, який поповнить сторінку шкільного музею, де вже є матеріали про поета та його родину. Хочеться відзначити ґрунтовну роботу педагогів, зокрема, вчительки української мови і літератури Ол. Сироти та учнів Яблучненської школи. Вони блискуче провели екскурсію музеєм, читали вірші поета-земляка, співали пісні на його слова. Земляки передали для музею поета спогади про нього, листи, сімейні фотографії. У всіх своїх виступах Л. Снісар просила родичів, друзів, учителів, студентів і школярів долучатись до збирання документів, листів, спогадів, світлин тощо, надсилати їх до музею свого знаменитого земляка, отже, приєднуватися до діяльності експедиції, наступним етапом якої буде робота на землі Черкащини.

Перший етап роботи експедиції на Сумщині здобув розуміння і велику підтримку М. Берфмана — голови обласної ради, Г. Дорошенка — депутата облради та голови Великописарівського земляцтва, М. Юдіна — начальника обласного управління культури Сумської облдержадміністрації, В. Чирви —начальника обласного управління освіти, Людмили Латишевої — заступника голови облдержадміністрації, голови Сумської письменницької організації О. Вертіля, письменника Ю. Царика, представників місцевої влади Великописарівського району та Яблучненської сільської ради.

Гостинна сумська земля, її привітні хлібосольні люди скрізь зустрічали нас щирою увагою і теплом. Особлива подяка нашому супроводжуючому Миколі Горошку. Завдяки його організаторським здібностям ми не лише виконали насичену програму експедиції на Сумщині, а й устигли багато чого побачити і довідатись цікавого. Певно, коли дбають про духовне життя так само старанно, як і про матеріальне, — лише тоді можна бути впевненим у завтрашньому дні своїх дітей і своєї держави.

**Семен БАРВІНОК, учасник експедиції.**

# «Стояв я серед бур'янів, і соромно мені було...»

*Минулої суботи центр вітчизняного аматорського футболу перемістився в село Кобижчу Бобровицького району, що на Чернігівщині. Звідси родом Федір Шпиг, народний депутат України, президент Асоціації аматорського футболу, президент банку «Аваль».*

Федір Шпиг (на знімку праворуч)

— Сутужно нині моїм землякам, — розповідає Федір Іванович, — як і всім українським селянам. Тож разом з друзями та партнерами вирішив створити благодійний фонд «Кобижча», щоб допомагати землякам, а ще подати приклад бізнесовій еліті України, міністрам, директорам, президентам, які вибилися в люди із сіл та невеликих містечок. Закликав їх відроджувати наші села, культуру, спорт, допомагати школам, храмам.

А відкривали в Кобижчі справжній футбольний стадіон. Почалася ця історія два роки тому, коли Федір Шпиг привіз місцевій футбольній команді «Рома» комплект футбольної форми та м'ячі. Тоді хлопці тренувалися на вигоні.

— Стояв я серед бур'янів, і соромно мені було перед хлопцями-односельцями, — розповідає Федір Іванович. — І народилася тоді ідея побудувати стадіон. Справжній — з газоном, роздягальнями, трибунами. Щоб він був не гірший за звичайний стадіончик периферійної Швейцарії, Австрії, Чехії чи Німеччини. Ви ж бачите, де зазвичай проводять закордонні матчі наші юнацькі та молодіжні збірні. На сільських стадіонах.

Федір Шпиг запропонував гравцям кобижчанської «Роми» угоду: футболісти виграють чемпіонат Бобровицького району, а він будує стадіон. І вже за кілька місяців до приймальні офісу Шпига зателефонували з Кобижчі: «Передайте Федору Івановичу, що «Рома» — чемпіон!»

З будівельними роботами впоралися швидко, хоч і довелося завезти майже дев'ять тисяч кубічних метрів ґрунту. Із столиці викликали навіть динамівських фахівців-агрономів із сівалкою. Тож нині трав'яний газон на кобижчанському стадіоні — один з найкращих в Україні. У цьому переконалися легенди українського футболу Андрій Біба, Андрій Баль, Олег Блохін та Євген Рудаков.

Створено ще кілька майданчиків, збудовано сучасний комплекс із роздягальнями, обладнано трибуни на кілька тисяч глядачів. Спортивну споруду обнесено парканом. Усе це коштує понад один мільйон гривень. У найближчих планах — створення сучасної інфраструктури. А це дасть змогу проводити в Кобижчі не лише матчі районного чи обласного рівня, а й приймати юнацькі та молодіжні збірні України.

Відкривали стадіон усією громадою. Прибули гості із столиці, обласного центру Київщини. Тож місць на трибунах вистачило не всім, і люди стояли на протилежному боці стадіону, за воротами.

Водночас потрібно зауважити, що Федір Шпиг спеціалізується не лише на футбольно-спортивній тематиці. У цьому переконався під час розмови із сільським головою Кобижчі. За словами Володимира Піддубного, саме Шпиг запропонував односельцям допомогу під час газифікації села. До речі, Кобижча — велике село, розкинулося на кілька кілометрів. Однак газовики вже вийшли на фінішну пряму.

Новому стадіону не пасували розбиті кобижчанські дороги. І тут не обійшлося без Шпига. Сьогодні вже відремонтовано й прокладено понад вісімдесят відсотків сільських доріг. За місяць сільський голова має звітувати перед односельцями про завершення будівництва. А ще повідомив Володимир Піддубний, що навіть після передачі документів на власність стадіону сільській громаді Федір Іванович допомагатиме утримувати працівників цієї спортивної споруди та головного тренера кобижчанської «Роми».

**Микола МОТОРНИЙ, прес-аташе Асоціації аматорського футболу України.**
**Фото Василя ГРИБА.**

Епізод матчу з участю «Роми»

**ДАТА**

## Буковинському селу Дубівці — 540

Як стверджують археологічні розкопки, ранньослов'янське поселення в урочищі Єшків було ще в I—V століттях, проте письмова згадка про Дубівці належить до 1464 р. У XVII ст. тут збудували церкву, а в 1856 — школу. Найбільше село гордиться відомим оперним співаком Орестом Руснаком та його братом Денисом. Зараз у Дубівцях 426 дворів і 1302 мешканці, село живе бурхливим повнокровним життям, бо на його території працюють 27 приватних підприємців. Сільські майстри славляться ковальськими та столярними виробами, тротуарною плиткою, огорожами. Як і кількома популярними у краї ресторанами. Відоме на всю Буковину жирне дубівецьке вапно.

До свята Кіцманська райрада нагородила почесними грамотами колишню ланкову Ольгу Паскар, механізатора Корнія Рурака, будівельника Корнія Адамюка, працівника культури Миколу Паскаря, сільського голову Миколу Орлецького та інших. Особливо схвилювала всіх відзнака наймолодшому громадянинові села, новонародженому Вадимчику Ісопескулу.

**Сергій СУЛИМА.**

# Олександр ФЕЛЬДМАН: «ВЛАДА дуже мало розмовляє з народом»

ХТО Є ХТО

## З досьє «ГУ»

*ФЕЛЬДМАН Олександр Борисович. Народний депутат України по 175-му виборчому округу (Харків), член Комітету ВР у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів, депутатської групи «Демократичні ініціативи—Народовладдя». Народився в 1960 році в Харкові. Має вищу освіту зі спеціальності фінанси і кредит. До обрання в парламент — президент АТ «Концерн АВЕК і К°». Президент Асоціації національно-культурних об'єднань України.*



**— Ваш прихід у велику політику був закономірністю чи випадковістю?**

— У житті кожної людини, що відбулася, настає момент, коли розумієш, що у своїй справі досяг певної вершини, і перед тобою відкриваються нові обрії. Підприємство, що я заснував, і яке недавно відзначило десятиліття своєї діяльності, зараз працює практично без моєї особистої участі. У мене з'явилися можливість і бажання втілювати в життя нові проекти.

**— Депутатів-бізнесменів у парламенті часто називають лобістами. Що ви лобіюєте в парламенті?**

— Під словом «лобі» я розумію відстоювання інтересів. Я відстоюю інтереси насамперед соціально незахищених верств населення: це пенсіонери, ветерани, інваліди, діти, що позбавлені батьківської опіки. Як президент Асоціації національно-культурних об'єднань України займаюся питаннями захисту прав національних етносів України. Разом з моїми земляками представляю в парламенті інтереси Харківського регіону.

**— Депутат — це обранець чи слуга народу?**

— Ми з вами добре пам'ятаємо, хто називав себе слугами народу: люди, що засилали, катували, розстрілювали кращих і найдостойніших представників цього народу. Про яке служіння може йти мова в такому контексті? Я не в захваті і від терміна «обранець». Кажучи про себе «обранець», деякі парламентарії мають на увазі мало не месію. Депутати — не месії, а лише уповноважені у розв'язанні проблем своїх виборців.

**— Недавно ви подали до парламенту законопроект про національні меншини в Україні. Хіба сьогодні немає достатньої правової бази, що регулює права нацменшин?**

— Перефразуючи загальновідоме прислів'я скажу: якщо нема диму, це не означає, що нема і вогню. По-перше, попередній закон про права нацменшин було прийнято в 1992 році. За 12 років в Україні з'явилися нові обставини, які потрібно відобразити в законі. По-друге, прийняття цього законопроекту — частина системи з приведення українського законодавства відповідно до міжнародних норм. Україна за цей період підписала декілька важливих міжнародних документів (зокрема, Рамкову конвенцію про захист прав людини), які зобов'язують її до цього. По-третє, вперше в Україні ми, законодавці, прийшли до людей, для яких пишеться цей закон, з проханням висловити свої думки, зауваження. Запропонувати свої поправки в цей законопроект може будь-яка етнічна громада України. Мені подобається така форма роботи: не виправляти недоробки, коли закон уже набув чинності, а «стелити соломку» заздалегідь.

**— Цей законопроект передбачає право на створення національно-культурних автономій у складі України. Чи не можуть вони стати загрозою для територіальної цілісності країни?**

— Ні. Тому що ключове слово тут — «культурних». Це екстериторіальні (тобто за якими жодна територія не закріплена) суспільні формування. Підкреслюю: вони не є суб'єктами права на національно-територіальне визначення. Це не автономна республіка. Така автономія — це право відроджувати національні ремесла, одержувати додаткову допомогу від влади на збереження мови, звичаїв і традицій, представляти свої інтереси через звертання в органи влади і місцевого самоврядування. Етнічні громади зможуть без проблем відкривати освітні, наукові й культурні установи для представників нацменшин, налагоджувати міжнародне співробітництво етнонаціональних громад різних країн тощо. Ціль —збереження етнічної самобутності цих народів, унікальних культур і мов. Сподіваюся, поява таких автономій збільшить відповідальність держави в сфері міжнаціональної політики.

**— Чи є, на ваш погляд, сьогодні міжнаціональні проблеми в Україні?**

— Поки що немає, але передумов для їх виникнення задосить. З кожним роком зростає напруженість у відносинах кримських татар і українців та росіян, що проживають у Криму. Не можуть татари відразу забути трагедію їхньої депортації. Постраждалі мимоволі переносять свої образи на тих, хто нібито зайняв їх місце. І повірте, що бажаючі використати образу татарського народу у своїх особистих інтересах знайдуться. Може, скажете, що в нашій країні немає антисемітизму? Звичайно, є. Можливо, немає таких потворних проявів, як при Союзі, але подвійні стандарти працюють.

**— Ви проводите у своєму виборчому окрузі в Харкові багато соціально корисних акцій. Але наступний парламент буде обиратися вже за партійною системою. Чи готові виборці до пропорційних виборів?**

— Я часто зустрічаюся зі своїми виборцями, і весь час чую від них: «Де гарантії, що я зможу достукатися до своїх депутатів, обраних за партійними списками? Від кого мені тоді вимагати виконання мого запиту?» Люди бояться втратити контакт із депутатами і можливість через них впливати на те, що відбувається в Верховній Раді. Та й депутатам, гадаю, корисно регулярно відверто спілкуватися з людьми. Мені здається, що наша влада дуже мало розмовляє з народом. От і виходять закони «для людей», від яких вони потім стогнуть.

**— Які ваші захоплення поза стінами парламенту?**

— Результат одного із моїх захоплень — виставку нецке і кімоно «Світ у гірчичному зерні» — кияни могли бачити зовсім недавно. Я заповзятий колекціонер цих творів мистецтва. Але ставлюся до них, мабуть, не як власник, а як хранитель. У кожної з цих фігурок нецке своя біографія. Перехід від одного колекціонера до іншого — для них лише епізод багатовікового життя. Тому колекціонер повинен не ховати свою колекцію десь у сейфі, а показувати людям. Незабаром плануємо відкрити експозицію японських мініатюрних фігурок у Харкові.

**Юліана ШЕВЧУК.**

ОФІЦІЙНО

*ЗАКОН УКРАЇНИ*

## «Про внесення зміни до статті 13 Закону України «Про поштовий зв'язок»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Частину третю статті 13 Закону України «Про поштовий зв'язок» (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 6, ст.39) доповнити двома реченнями такого змісту: «У договорі, стороною якого є національний оператор зв'язку, укладеному у будь-якій формі, має міститися попередження про недопущення пересилання письмової кореспонденції, виконаної і розтиражованої друкарським способом, без вихідних даних (тираж, назва друкарні, номер замовлення та інше). За недотримання цієї вимоги несе відповідальність оператор поштового зв'язку».

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

**Президент України Л. КУЧМА.**

м. Київ, 1 липня 2004 року
№ 1954-IV.

*ЗАКОН УКРАЇНИ*

## «Про внесення зміни до статті 2 Закону України «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах»

Верховна Рада України **постановляє:**

I. Частину другу статті 2 Закону України «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах» (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 6, ст. 40) викласти в такій редакції:

«2. Сплата ввізного мита, податків та зборів (крім митних зборів) провадиться українським виконавцем шляхом видачі органу державної податкової служби за місцезнаходженням виконавця:

простого векселя із строком платежу, що дорівнює строку здійснення операції з давальницькою сировиною, крім давальницької сировини, зазначеної в абзаці третьому цієї частини, але не більш як 90 календарних днів з моменту оформлення вантажної митної декларації;

простого авальованого векселя — у разі ввезення цукру (код згідно з УКТ ЗЕД 1701), цукрових сиропів (коди згідно з УКТ ЗЕД 1702 90 99 90, 2106 90 20 00 та 2106 90 59 00) та патоки (коди згідно з УКТ ЗЕД 1703 10 00 00 та 1703 90 00 00) із строком платежу, зазначеним в абзаці другому цієї частини. У разі непогашення векселедавцем у визначений строк такого векселя векселедержатель може опротестувати його в неплатежі згідно із законодавством та протягом одного робочого дня з моменту опротестування звернутися до банку, який здійснив аваль векселя, з вимогою про його оплату. Банк зобов'язаний не пізніше операційного дня, що настає за днем звернення векселедержателя, переказати йому зазначену у векселі суму.

Сума, зазначена у простому та простому авальованому векселі, визначається у валюті контракту на здійснення операцій з давальницькою сировиною».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України в місячний строк з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

**Президент України Л. КУЧМА.**

м. Київ, 1 липня 2004 року
№ 1959-IV.

*ЗАКОН УКРАЇНИ*

## Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Японії про технічне співробітництво та грантову допомогу

Верховна Рада України **постановляє:**

Угоду між Урядом України та Урядом Японії про технічне співробітництво та грантову допомогу, підписану 10 червня 2004 року в м. Токіо, ратифікувати.

**Президент України Л. КУЧМА.**

м. Київ, 1 липня 2004 року
№ 1969-IV.

# Чи надзвичайна це ситуація — президентські вибори?

РЕГІОН-2004: ПОЛІТИЧНИЙ СПЕКТР

*На жаль, те, що народний депутат України Іван Бокий оприлюднив на сесії ВР і в ЗМІ, дуже схоже на правду і не може не викликати тривоги. До його рук начебто потрапило розпорядження за № 2719/03 ще від 28 травня ц. р. начальника Головного управління МНС у Дніпропетровській області генерал-майора внутрішньої служби Віктора Бутківського, яким він від командирів своїх підрозділів зажадав, по суті, взяти під жорсткий контроль участь у наступних президентських виборах не лише усіх своїх підлеглих, а й навіть членів їхніх сімей, родичів та близьких. Аж до кумів, сватів, тещ і тестів. Адже «з метою забезпечення конституційного права громадян України на власне волевиявлення під час виборів та запровадження організаційних заходів, спрямованих на підвищення особистої активності працівників системи ГУ МНС в області» розпорядження зобов'язує негайно підготувати поіменні списки цих самих працівників та справді-таки і їхніх родичів. А командир криворізького загону державної пожежної охорони Сергій Кулинич, як стверджує Іван Бокий, слідом ніби послужно продублював це розпорядження телефонограмою за №556/08. Що свідчить, на думку народного депутата, про неправедні діяння силовиків у масштабах усієї України, а назва цих діянь — і антиконституційний заколот, і антидержавна змова, і навіть антинародний злочин.*

Віктор Бутківський категорично спростовує факт, що він підписував оприлюднене І. Боким розпорядження. Такого не було і не немає в природі — і квит. І не могло та й не може бути, бо справді виходить за межі компетенції Міністерства з надзвичайних ситуацій. Інша річ, що Бутківський видавав підлеглим загонам та підрозділам вказівку якнайшвидше, поки не пізно, потурбуватися про перевірку на протипожежну безпеку тих приміщень, де будуть створені й працюватимуть дільничні виборчі комісії. Оскільки це, мовляв, святий обов'язок ГУ МНС в області, і тут важливо не запізнитися та не прогавити біди.

— Це справді так, — підтвердив і полковник Сергій Кулинич. —Розпорядження негайно поцікавитися, як застраховані від пожеж приміщення майбутніх виборчих дільниць, надходило, і його виконання ми взяли, ясна річ, «під козирок». Продовжуємо і будемо продовжувати за цим стежити. Але ніяких інших наказів, пов'язаних із наступними осінніми виборами, з головного управління не надходило. Це я свідчу з повною відповідальністю.

— До речі, вимагати окремо готувати списки і працівників, і воїнів МНС, і членів їхніх сімей немає і потреби, — раптом здивовано та наче резонно зауважив від себе командир спецпідрозділу № 33 Марганця підполковник Юрій Вірченко. — Ми всі, хто служимо в МНС, проходили пильний відбір, тож місце проживання кожного і склад наших родин не є таємницею: ці відомості зберігаються у службі з роботи з персоналом, і нікому з нас від цього не сховатися.

А начальник одного з відділів ГУ полковник Володимир Алексеєнко вирішив, що потрібно уточнити: для генерал-майора Віктора Бутківського над усе бездоганне виконання підлеглими своїх професійних та службових обов'язків — обов'язків рятівників і захисників населення від стихій, катастроф, пожеж тощо, — то політичні протиборства в суспільстві його аж ніяк не хвилюють. Досить згадати участь дніпропетровських спецпідрозділів у ліквідації наслідків торішнього бурелому в Апостолівському районі або затоплення села Чумаки вже нинішнього року, щоб у цьому переконатися.

— Отож просто не може бути жодних підстав підозрювати Бутківського в якихось намірах впливати на волевиявлення підлеглих і їхніх родичів на наступних виборах Президента України, — наголосив Володимир Іванович. — Тим паче що до самих виборів ще, як до Києва навкарачки.

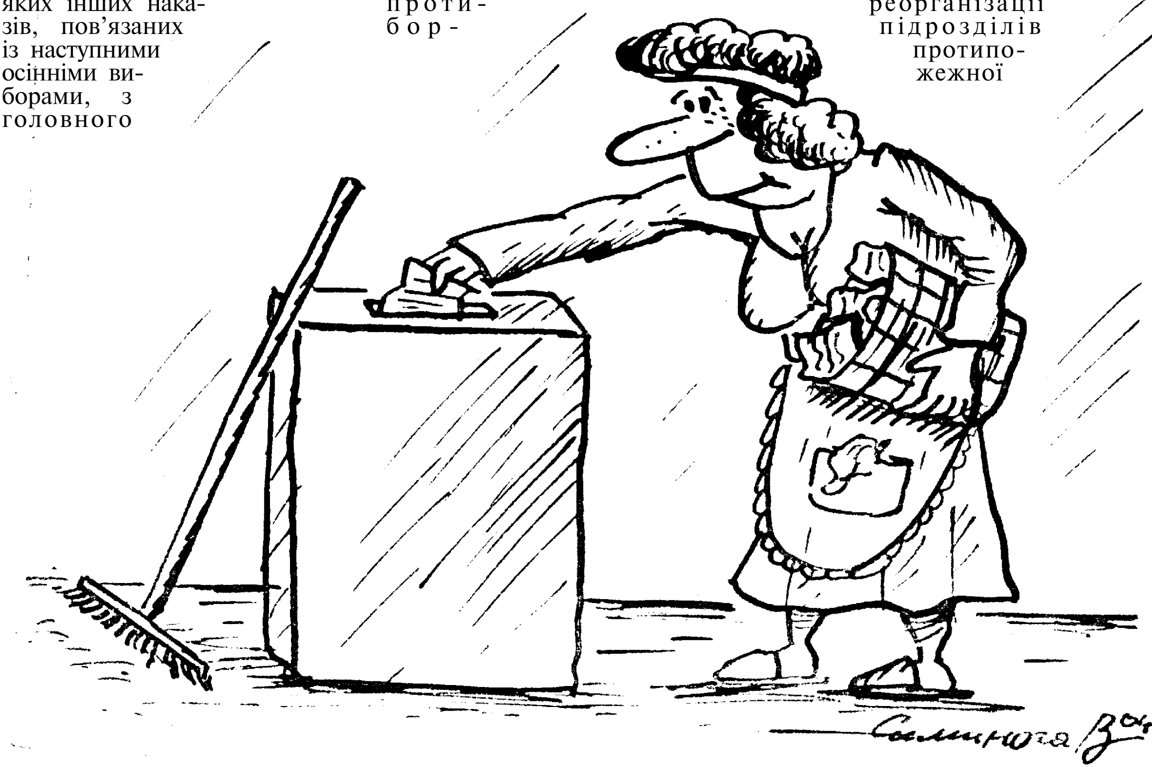
Хочеться вірити, що поважні та шановні вогneборці й рятівники не обманюють. У них, утім, є своя версія «надзвичайної пригоди». В тому дусі, що це ніби хтось умисне «вигадав» неіснуюче розпорядження і в замаскованому під «витік інформації» вигляді передав його кому слід з надією «насолити Бутківському». З тих міркувань, що після реорганізації підрозділів протипожежної служби і об'єднання їх зі службами боротьби з наслідками катастроф та стихійних лих на Дніпропетровщині багато кому не до вподоби неймовірна вимогливість Віктора Володимировича до виконання підлеглими своїх обов'язків. Не всі тут, мовляв, готові працювати в таких умовах. І доконче є незадоволені генерал-майором на чолі об'єднаних сил, от і «підсунули свиню» чи то йому, чи народному депутату Івану Бокому та всій фракції соціалістів у парламенті. Бо ж, насправді, президентські вибори аж ніяк не «надзвичайна ситуація», щоб піднімати на ноги або ставити по команді «Струнко!» тих, хто покликаний займатися зовсім іншим...

Якщо чесно, то й у нас виникають тут певні сумніви та підозри. Вже хоч би на тій підставі, що диму без вогню-пожежі, як відомо, не буває. Та й чи не надто зарано в області заходилися опікуватися протипожежною безпекою і охороною приміщень, котрі лише в перспективі обладнуватимуть під виборчі дільниці?

Стверджують і переконують, що ні. Що навпаки, це завжди треба робити завчасно, щоб потім не чухати потилиць. І що упереджувально-профілактичних заходів від вогнеборців генерал-майор Бутківський саме й вимагає.

Хоч розголосу публічні заяви Івана Бокого в області набули, на нашу думку, з іншої причини. Від того, ймовірніше, що на Дніпропетровщині теперішня влада, схоже, справді наперед прагне вже й силоміць «запрягти у віжки» волевиявлення населення на користь лише одного кандидата. Є інформація, що за районами та містами уповноваженими і відповідальними закріпили неостанніх працівників і керівників, які за своїм нинішнім статусом і своїми посадовими обов'язками мають перейматися економічним розвоєм регіону, його соціальними тилами тощо, — чим завгодно, зрештою, — тільки не виборами. Або таке: в обласному центрі та Кривому Розі щойно побував один із претендентів на посаду глави держави. Зустрічали його, як нам здається, хто спокійно, а хто й зацікавлено. Одначе слідом було розповсюджено інформацію, наче область не сприйняла цю постать. До того ж із таким нав'язливим наголосом, ніби іншої думки й бути не може. То що, давайте замислимося і спрогнозуємо, буде далі? Отож.

**Микола НЕЧИПОРЕНКО.**
Дніпропетровськ.



**Мал. Вадима СИМИНОГИ.**

# Втеча з одеської «Полісянки»

СИТУАЦІЯ

*16 червня о п'ятій ранку з Лугин, райцентру в поліській глибинці Житомирщини, вирушив автобус з дітьми, які мали провести 18 днів у дитячій оздоровниці «Полісянка». До Татарбунарського району Одеської області шлях неблизький — прибули після дев'ятої вечора. А назавтра раненько двадцять двоє юних лугинців із педагогом поїхали додому тим самим автобусом. Втекли з «Полісянки», не «скуштувавши» ні моря, ні інших принад відпочинку на півдні.*

— Діти самі проголосували за повернення після того, як побачили, куди їх поселили і як зустріли. Води не було — ні вмитися з дороги, ні напитися. Кімнати —з іржавими розхитаними ліжками, на яких лежали, м'яко кажучи, не дуже чисті матраци, а ковдр не вистачило. В деяких кімнатах навіть світла не було. Забивав дух неприємний запах. Ні шафочок, ні стільців, — розповів учитель Лугинської школи №1 Валерій Бовсунівський, який супроводжував групу. — Нас «утішили»: «Помиєтеся, коли на сонці цистерна нагріється». Ще й пожартували: «Це ж військовий табір з воєнним станом». Діти не захотіли там ночувати, спали в автобусі, а на ранок попросилися додому: «Як жити в таких умовах, то краще відпочиватимемо в Лугинах».

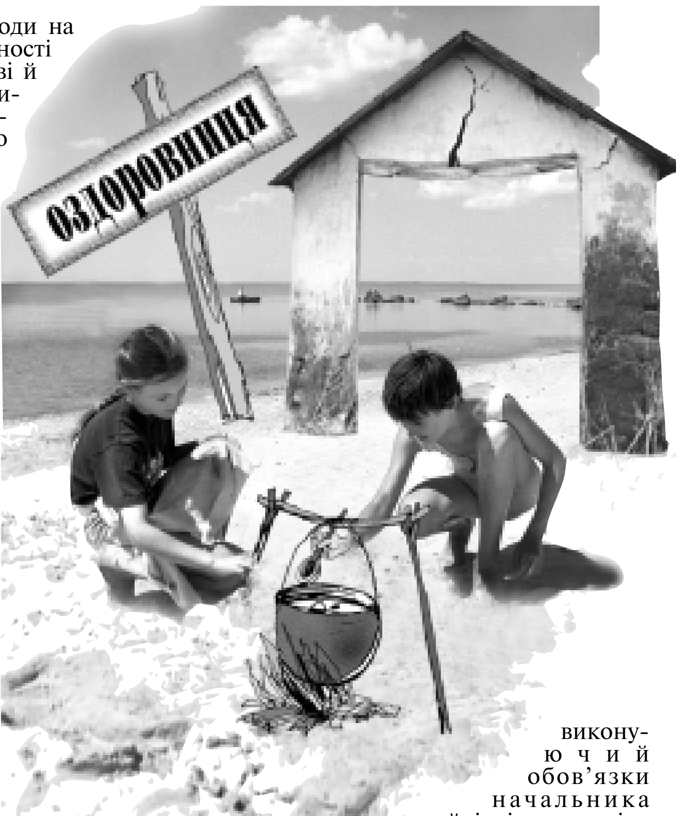
Ще до того, як стало відомо про цю втечу, директор виконавчої дирекції Житомирського обласного відділення фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності Микола Деґліс дав інтерв'ю газеті «Місто». Ось цитата: «Цього року діти з Житомирщини відпочивають у 11 оздоровчих таборах, один з яких за межами області — у селищі Рассейка Татарбунарського району Одеської області. Якщо порівняти вартість путівок, то у переважній більшості таборів доплата батьків становить близько 200 гривень. Винятком став лише цей оздоровчий табір на березі моря і ще кілька дитячих закладів, що діють на базі стаціонарних профілакторіїв з кращими умовами відпочинку. Втім, незалежно від того, який табір оберуть батьки, можна гарантувати, що їх діти отримають повноцінне харчування, цікаве дозвілля і нормальні умови проживання».

У скарзі одного з батьків так і написано, що у відділенні фонду соцстраху обіцяли умови не гірші від «Артеку». За путівку треба було доплатити 495 гривень.

Після повернення групи зчинилася буря: батьки вимагали віддати їм гроші. Відповідальні за оздоровлення організації (до поширення путівок причетні фонд соціального страхування, галузеві профспілки і господар табору — міжнародний центр туризму «Супутник») були шоковані — такого ще не було!.. З Лугина відправили делегацію до «Полісянки».

Ми побачили одноповерхові, довгі, не дуже затишні будівлі, споруджені колись, за словами керівника, житомирськими будівельниками, цистерни для води на металевих конструкціях, зручності в кінці двору, там же — душові й два ряди старенських умивальників... Зазирати до «апартаментів» довелося через вікна, бо ключі чи то «згубилися», чи то «перемішалися, коли впала дошка з ними і тепер їх не можна знайти» (пояснення персоналу).

На березі лиману застали велику групу дітей. Чиста вода, теплий пісок, надвечірнє сонце змушували забути про те, що побачене мало відрізнялося від дитячих вражень. Вихователі, які привезли сюди хлопчиків і дівчаток з Малина, Житомира, інших районів області — а це близько сотні дітей — погодилися, що їхні підопічні очікували (як їм обіцяли) відпочинку в багатоповерховій оздоровниці з кондиціонерами та іншими зручностями. «Спершу розчарувалися трохи, дзвонили додому: «Мамусю, забери мене!», але вже звикли й до «Полісянки». Головне, що є море...», — кажуть вихователі.




— Нормально, — дали оцінку своєму відпочинку одинадцятикласники з Житомира. Дівчата, щоправда, згадали і про відсутність теплої води, і про те, що на обідніх столах обмаль овочів і фруктів. За словами школярів, вони «урізноманітнюють відпочинок самі». Як саме? Наприклад, у барі «Мустанг» підростаючому поколінню пропонують не тільки морозиво і цукерки, а й... пиво.

— Його продаємо лише тим, хто досяг 14 років, — «заспокоїла» барменша.

Керівник «Полісянки» Володимир Лехінський запевнив, що за п'ять років існування «Полісянки» діти вперше не захотіли залишитися в таборі і нині робиться все, щоб поліпшити умови відпочинку:

— Закупимо кип'ятильники, видамо тази, щоб воду гріли. Скоро йогурти привеземо, соки. Фрукти купуємо, але вони недешеві. «Укртелеком» має телефон встановити.

До того, що «Полісянка» віддалена від населених пунктів, а сезон почали без телефону, тут ставляться спокійно:

— Діти тепер приїжджають з мобільниками, та й у керівника він є. Якщо щось трапиться, подзвонимо з них.

Після відвідин «Полісянки» члени лугинської делегації поверталися додому з протилежними думками.

— Нехай буде хоч такий відпочинок. Бо треба використати будь-які можливості, щоб діти з враженої радіацією місцевості побачили південне сонце, море, споживали чисті продукти, — зробив свій висновок виконуючий обов'язки начальника райвідділу освіти Віктор Головач. — У районі майже три тисячі школярів і тільки частина їх оздоровлюється.

— А якщо після такого оздоровлення, коли немає нормальних санітарно-гігієнічних умов, дитина повернеться додому хворою? — не погоджувався «винуватець розбірки» Валерій Бовсунівський.

Директор виконавчої дирекції обласного відділення фонду соціального страхування Микола Деґліс запевнив:

— Звісно, ми повернемо гроші, які заплатили батьки, а свої внески (270 гривень за кожну путівку) перерахуємо в інші оздоровчі заклади.

У фонді поскаржилися на те, що цього літа вартість дитячих оздоровчих путівок зросла — зокрема й через введення ПДВ — більш як на третину. Необхідно ж «будь-якою ціною» оздоровити 40 відсотків дітей в області. Насторожив вислів «будь-якою ціною» (а його довелося чути і в закладі на березі лиману, і в кабінетах поважних осіб у області). Невже «аби море було» — це універсальний спосіб розв'язання важливої проблеми? У такому разі треба принаймні одразу попереджати: годуватимуть нормально, за побутові незручності вибачайте, а ще не забудьте дати дітлахам гроші на пиво.

**Галина КАВУН.**

Житомир — Одеська область — Житомир.

**Колаж Олексія КУСТОВСЬКОГО.**

ФОТОФАКТ

**На кам'янець-подільському заводі «Електрон», що на Хмельниччині, виготовляють багатофункціональні хірургічні ліжка. Цю продукцію заводчани освоїли, намагаючись зберегти підприємство, яке раніше виробляло навіть комплектуючі до космічних ракет.**

**На знімку:** випробуємо на міцність!




Фото Віри ШПИЛЬОВОЇ.

ВІСТІ З РЕГІОНІВ

## Можна й без боргів

На Одещині повністю погасили борги із зарплати підприємства та організації міст Южне і Теплодар та сільського Іванівського району. На три з лишком мільйони гривень зменшився з початку року борг по регіону. Це, однак, лише десята частина від загальної його суми, що сягає 27,9 мільйона гривень. Владні та правоохоронні органи області захищають права трудівників на своєчасну і повну оплату праці надто мляво.

**Георгій ВОРОТНЮК.**

## Знову вибухнув снаряд. Є поранені

У п'ятницю на військових складах під Мелітополем вибухнув снаряд. Як повідомили в центрі громадських зв'язків головного управління МНС у Запорізькій області, під час вибуху поранено двох військовослужбовців, які вибивали капсулі з артилерійських снарядів. У капітана травмовано ліву руку, а у рядового строкової служби — осколочне поранення грудної клітки.

Обидва проходять лікування в Запорізькому військовому шпиталі. Лікарі оцінюють їх стан як задовільний.

**Олександр ВОРОТІЛОВ.**

## Бензин підігріває ціни

Зростання вартості пального відгукнулося на транспортних перевезеннях. За статистичними даними, в області в червні майже на десять відсотків подорожчав проїзд у приміському транспорті, на дванадцять — у таксі. На сім відсотків подорожчали послуги з вантажних перевезень. Останнє призвело до ланцюгової реакції і на продовольчому ринку. За м'ясо, птицю, рибу, цукор тепер теж треба платити більше.

**Ірина КОЗАК.**

Хмельницький.

ВІТЧИЗНЯНИЙ СТИЛЬ

## Для рожевих щічок

Проблему виробництва вітчизняних продуктів дитячого харчування вирішено завдяки співпраці науковців Інституту педіатрії, акушерства та гінекології Академії медичних наук, Українського університету харчових технологій з виробниками 95 харчових підприємств.

Зокрема, обладнання для фасування і вакуумного закупорювання таких продуктів протягом п'яти років розробляли спеціалісти ВАТ «Барський машинобудівний завод» на Вінниччині. За словами заступника голови правління заслуженого машинобудівника України Володимира Зайка, за цей час отримано 48 патентів на винаходи, а технологічні новинки упроваджено на 95 харчових підприємствах. Проведені наукові дослідження дали можливість створити низку вітчизняних рецептів і продуктів дитячого харчування, здатних конкурувати на світовому ринку.

**Віктор СКРИПНИК.**

## Риба теж хоче їсти

Жнива прийшли й на поля відкритого акціонерного товариства «Житомиррибгосп». Узявши в оренду земельні паї селян і землі запасу в Чорнорудці Ружинського району, це сільгосппідприємство засіяло 850 гектарів зерновими. Тут підрахували: собівартість риби, якщо використовувати власні корми, можна знизити на 30 відсотків. А годувати є кого, адже в нагульні ставки запущено два мільйони мальків коропа й товстолобика. 950 тонн товарної риби — такий очікують «урожай».

**Олексій ДЕМ'ЯНІВ.**

# Бігом від старості

СВІТ ЗАХОПЛЕНЬ

Цій жінці ніколи не дала б 83 роки. Але учасниця Великої Вітчизняної війни Валентина Гаврилівна Данилова з Рівного свого віку не приховує і вважає, що скидати літа їй допомагає непосидючий, оптимістичний характер, а ще — регулярне заняття бігом. Це вона робить осі уже впродовж восьми років разом з іншими членами рівненського клубу любителів бігу «Полум'я».

— Сьогодні у нашому клубі небагато людей — приблизно шістнадцять, здебільшого пенсіонери. Ми з роками навчилися цінувати своє здоров'я — відкинули шкідливі звички — паління й алкоголь, — розповідає керівник клубу Юрій Павлович Нефедов. — Кожен із нас долучався до бігу поступово. Я займаюся бігом двадцять два з половиною роки. Позбувся хронічного бронхіту. Лікарі, які обстежували мене, дивуються, що завдяки бігу, збалансованому раціональному харчуванню у свої сімдесят маю «біологічний вік», як 35-річний. Вже цього року я пробіг тисячу кілометрів.

— Бути завжди енергійною, життєрадісною, на мою думку, біг допомагає і Валентині Гаврилівні Даниловій, — продовжує Юрій Павлович. — Я ніколи не чув, щоб вона скаржилася на здоров'я. Оптимістична, веселої вдачі, завжди у клопотах, веде активний спосіб життя. Улюблена дистанція Валентини Гаврилівни — п'ять кілометрів. Якось на змаганнях у Білорусі жінка подолала її набагато швидше, ніж ті, хто на двадцять років молодші за неї.

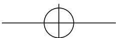
**Олександра ЮРКОВА.**

Рівне.




**На знімку:** Валентина Гаврилівна Данилова на дистанції.

**Фото Юрія САФІРА.**



Cyan Magenta Yellow Black



# МАЙСТЕР ПОВЕРТАЄТЬСЯ ДО РІДНОГО МІСТА

***Минулих вихідних у Києві відбувся Міжнародний фестиваль мистецтв імені Михайла Булгакова. Головним твором фестивалю обрали роман «Майстер і Маргарита»***

Девіз фестивалю — «Повернемо місту його Майстра і Майстрові його місто!» Це не випадково: сьогодні ім'я Булгакова незаслужено призабуте і містом і Україною, каже головний організатор і художній керівник фестивалю Віталій Малахов.

Три дні і три ночі шанувальники таланту великого письменника насолоджувалися текстами «Майстра і Маргарити». Важко повірити, але це було так: люди до пізньої ночі не розходилися, просто слухали, як зі сцени читають роман відомі артисти.

А втім, що тут дивного? Ім'я Булгакова назавжди пов'язане з Києвом. Будинки, вулиці і завулки Києва, рідного серцю письменника, описані в його творах, тому цілком природно, що саме кияни загорілись ідеєю створити художній фестиваль імені майстра. Сенс фестивалю не тільки в популяризації творчості Булгакова. Міжнародний фестиваль імені Булгакова — привід для цікавого спілкування і творчого обміну, джерело нових задумів і знахідок. Фестиваль залучив до Києва не тільки спеціалістів-булгакознавців і літературознавців, не тільки театралів, а й величезну аудиторію читачів. Свої інтерпретації роману на суд публіки подали столичні Театр на Подолі і Новий театр на Печерську, львівський театр імені Заньковецької, Харківський театр ляльок імені Афанасьєва, київські колективи «Ательє 16», «Коло», «Жуки» з Донецька, театри з Москви і Лодзі (Польща), імениті гості Кшиштоф Зануссі, Ігор Дмитрієв, Олександр Філіпенко, Борис Хмельницький.








Фестиваль проходив у Гостиному дворі на Подолі. Теплі літні вечори сприяли дружній атмосфері. Усе, що відбувалося на сцені, транслювалося на великому екрані над сценою, сам же літній майданчик нагадував відкритий античний амфітеатр. Учасники своєрідного марафону — читання тексту «Майстра і Маргарити» змінювали одне одного. Тож можна було побачити кількох Аннушок, що розливають олію, кількох Воландів та інших героїв знаменитого твору. Коти Бегемоти справили враження — були не тільки чорні, а й руді. Найдостовірнішим виявився справжній живий кіт. Він прийшов сюди в пошуках чогось попоїсти — і не прогадав!

Під покровом ночі на сцену виїхав справжній трамвай, з нього посипалися іскри, і сцена занурилася в морок. А слідом за цим хор МВС заспівав пісню «Славное море, священный Байкал», і дія пішла по колу. З'явилася Аннушка з банкою олії і розлила її на злополучні рейки.

Кожний фестивальний вечір гордо іменувався сеансом тетральної магії. Магія виходила не завжди, але все-таки виходила. Іноді вона мстила інтерпретаторам булгаковського тексту, іноді допомагала.

Організатори фестивалю вирішили не зупинятися на досягнутому. Вони планують у 2005 році присвятити програму фестивалю «Дням Турбіних», а в 2006 році — «Мольєру».

**Вероніка ПРИХОДЬКО.**

**На знімках:** Аннушка і трамвай; Ігор Славинський і Андрій Пархоменко з Театру на Подолі; перед початком фестивалю; Борис Хмельницький (Театр на Таганці) читає монолог Воланда.

**Фото Олександра ВОСКРЕСЕНСЬКОГО.**

НавколоЕколо

## Ялівець

В усіх великих містах і в місцях скупчень туристів стали звичні розкладки, на яких продаються дерев'яні вироби з характерним запахом і кольором. У них відчувається аромат моря і степового полину. Так пахне ялівець. В Україні зустрічається кілька видів цієї рослини. Найбільш рідкісні — ялівець високий і ялівець козацький. Практично всі його види належать до реліктових і потребують охорони, бо чисельність їх катастрофічно знижується. Самовільне вирубування для виготовлення сувенірів досягло таких розмірів, що ще трохи — і про ялівець можна буде казати лише в минулому часі. Але все-таки спокусливо купити на пам'ять і в подарунок ялівцевий кримський сувенір! Тому, щоб зробити приємне туристам, у Чуфут-Кале, та й в інших заповідних місцях Криму? знищують дерева, виготовляючи з них дешеві вироби, позбавлені будь-якого смаку...

**Сергій ГЛАДКЕВИЧ.**

**Фото автора.**



# Тягар краси

*З художником Володимиром Зебеком (**на знімку**) я познайомилася випадково. Відпочивала на Кінбурнській косі у приятельки Світлани. Погода була не вельми, сиділи на ґаночку, розмовляли. Раптом у двір зайшов бородатий, кошлатий сивий чоловік. З'ясувалося, відомий художник — Зебек. Заочних знайомих у нього — пів-України. Адже знамениту картину «Ленін на суботнику» написав саме він.*

Говорили спочатку про той шедевр. Свою розповідь Володимир Євгенович щедро пересипав міцними слівцями. Леніна він називає Лукичем. Що ж, з пісні слів не викинеш.

— Коли писав Лукича на замовлення — дуже старався. Малював з душею, — згадує співрозмовник, — виклався до кінця. Я не можу байдуже ставитися до жодного образу. І до Лукича в тому числі. Писав його, тому що платили добре.

Цікаву історію почула я і від місцевих мешканців, а художник підтвердив її правдивість. Одна з картин Зебека є у колекції Президента Кучми. А подарував її Філіп Кіркоров. До нього вона потрапила через Анастасію Стоцьку, родич якої, теж художник, живе на Кінбурнській косі. Утім, картини Зебека є й у президентів усіх мастей, і в банкірів-бізнесменів, і інших знаменитих. Роботи художника розійшлися по сорока країнах світу. Кажуть, що немає такого цінителя живопису, який не хотів би роздобути твір майстра.

Дивно, але живе успішний живописець не в хоромах, а в скромній хатинці. Тут і майстерня, і спальня, і вітальня —три в одному. Сорок років тому купив цей будиночок за 500 карбованців. Усе господарство Зебека — улюблена корова Маринка й городик. Щоправда, у дворі ще будівлі для родини.

А сімейство чимале. За 73 роки нажив двох дружин і сімох дітей. Велике сімейство потребує і грошей. Але про матеріальне художник говорити не любить. А от «за життя і творчість» —згоден.

— Коли я почав писати? У дитинстві. Так склалося, що у 10 років погнали мене в Німеччину. Сам я наполовину німець. Працював у одній родині, добре вивчив німецьку мову. Взагалі я на Німеччину не ображаюся. Навіть воєнна вона мені подобалася. Люди порядні. Там я і написав перші роботи. А коли назад у Союз потрапив, заслали мене в архангельську колонію. Справу пришили — за зраду Батьківщини. Хоча яка зрада? Я ж хлопчиськом був. Потім звільнили. Але з такою біографією влаштуватися в житті було ой як складно.

Та перша дитяча робота дотепер зберігається в художника. «Гуси-лебеді» — картина трохи наївна і сумна. Але й у зрілих роботах автора прозирають сум і романтика, мрія і казка, загадковість і захват. Зебек малює море. Його приваблює стихія води. Найтонші відтінки променів сходу і заходу, місячного сяйва, що відбивається у воді, гармонія води і неба — все оживає під магічним пензлем художника. Він каже, що головна його мета — написати небо.



— Ще жодного разу не вдавалося мені написати небо так, як хочу. Адже земля — це плоть, море — кров, а небо —душа. Як ти душу намалюєш? Море писати легше, там є форма. А в неба форми немає. Ще малюю коней. Уяви: море і білий кінь, що входить в нього. Самітність, романтика, краса... Люблю красу в усіх проявах. Шукаю її в усьому — у травинці, мурасі, краплі води. Від краси я вагітнію. Якщо не розроджуся — лопну.

До цієї краси і втік Володимир Зебек від суєти 40 років тому. Захотілося гармонії, єднання з природою. Коли почув про Кінбурнську косу, зразу вирішив: його місце. Каже, щось вабило його сюди, вела невідома сила. Незайманість і чистота вразили художника. На Кінбурні він знайшов усе, що шукав.

Життя потріпало художника чималенько. Але він образ не пам'ятає, адже зустрічалися йому люди тямущі, що зуміли розкрити і зрозуміти справжній талант. Відправив колись свої роботи у художнє училище в Москву. Прийшла відповідь: до іспитів допущений. А училище було елітне, шансів вступити мало. На екзаменах з фаху молодий художник вирізнився одразу. Але завалився на творі. Написав на двійку.

— Я і сьогодні неграмотний, — зізнається Володимир Євгенович. — Коли не побачив свого прізвища у списках, зітхнув з полегшенням. Набридла мені Москва і метушливість. Хотів виїхати. Але не вийшло: викликали в деканат. Змусили переписати твір. До училища прийняли.

Обдарованого молодого художника примітили. Від загальної маси його відрізняли наївність і дитячість.

— Я — як дитина. Пишу те, що бачу. Нічого не видумую. Цінність роботи в тому, що ти її спочатку побачиш і відчуєш, а потім перенесеш на полотно.

На п'ятому курсі училища Володимир Зебек став кандидатом до Спілки художників, пізніше був прийнятий.

— Тоді, — каже він, — стати в Москві членом спілки було складніше, ніж нині президентом!

Поки учився, оформляв ескізи до спектаклів, писав картини, роботи виставлялися в престижних галереях. На одну з московських виставок взяли кілька робіт. У день відкриття прийшов він подивитися, як розташували його картини, і не знайшов жодної. З'ясувалося, ще вранці усі картини продали. Причому кожну наступну купували за нечуваною ціною.

Інший на його місці загордився б, а Зебек замислився. І зробив для себе висновок: якщо Господь Бог дав талант, треба бути мудрим і обережним, не розтрачувати його на дрібниці.

Після училища Володимир вступив до поліграфічного інституту. Вступив випадково, за компанію. Декан училища попросив Володимира, щоб той складав вступні іспити разом з його зятем. Зять був хлопцем хорошим, але не малював. Зебек намалював за себе і за нього. Прийняли обох. Але наш герой залишив інститут. Знаючі люди порадили. Мовляв, ти такий «кошлатий» живописець — і без інституту проб'єшся.

Він і пробився. У центрі Москви йому виділили майстерню у 100 квадратних метрів. Але не прижився майстер у багатолюдному місті.

— Хіба можна писати море, сидячи на дивані, в міській квартирі? У мене розбіжності з цивілізацією. Не люблю я цю суєту суєт і томління духу. А якщо чесно, і з людьми не дуже люблю спілкуватися. Краще з тваринами, із природою, —каже Володимир Євгенович. А майстерню в Москві він утратив. Родичі забули заплатити за оренду, і її відібрали.

У спальні, над ліжком Володимир Зебек написав: «Мрія мого життя — купити коня». Він і нині мрійник.

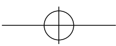
— Найбільше люблю, коли приходить відчуття єдності сущого у світі й у собі. Немає розподілу. Бути художником непросто. З одного боку, тобі дано більше побачити, а з другого —розумієш, що на тобі відповідальність перед Богом. Треба гідно нести свій хрест.

Останнім часом у картинах Володимира Зебека на тлі морських пейзажів з'явилися образи Богоматері, Ісуса Христа. Вони дуже органічно вписалися у звичні сюжети. Може, це і є проявлена форма Світової Душі, вищої гармонії небес.

**Олена ІВАШКО.**

Миколаївська область.





КУЛЬТУРА

# Степовий наш Гайявата

ПАМ'ЯТІ МИКОЛИ ВІНГРАНОВСЬКОГО

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

*Здається, в нас у степу, в колишньому Дикому Полі, були написані вірші з добірки «Димар», уперше опубліковані 7 квітня 1961 року в «Літературній газеті» за редакторства Павла Загребельного з підзаголовком, даним самим редактором: «Микола Вінграновський. З книги першої, ще не виданої». І перша збірка «Атомні прелюди» писалася теж, мені здається, неначе у нас на городі, над ставом, у батьковому вишневому саду.*

І друга збірка «Сто поезій» з автографом «Дорогому моєму Сашкові з любов'ю, 1967 року», і третя — «На срібнім березі» (1978), і четверта «Київ» (1982), і п'ята — «Губами теплими і оком золотим» (1984), і шоста — «Цю жінку я люблю» (1990), і сьома — «З обійнятих тобою днів». І остання — «Любове, ні! Не прощавай!» — усі вони, як і улюблена поема «Світ без війни» та сценарій під цією назвою, який я не зумів «пробити» на кіностудії імені його вчителя Олександра Довженка, — все-все, що вийшло з-під пера Вінграновського, писалося, побий мене Бог, здається, якщо не у нашому селі, не під нашою хатою на призьбі, то вже, напевно, у душі моїй.

*Забриніло, і незчулось,*
*Як відбриніло,*
*Обпалило душу і пішло,*
*Все, що мало, все і оголило,*
*І душа вже дзеленчить,*
*як шкло.*
*...Рання ніч,*
*і небо прокололось,*
*Вирізнилось, мов дитя мале,*
*Й озива овечий мене голос,*
*Мекає Миколую мене,*
*Що воно від ніжності*
*збриніло,*
*Шезло ненадовго, не зовсім,*
*Лиш в туманну барву*
*перебігло*
*Подихом із іменем моїм,*
*Що воно від розпачу*
*щасливе,*
*Там, де кінь, лошиця і лоша,*
*Щоб в провалля хмарне*
*та зваливе*
*Сторчма*
*не звалилася душа...*

**1990**

Я щасливий із того, що Микола читав мені першому щойно написану поему «Світ без війни». І моя дружина, стримана та сувора Галина Дмитрівна, сміялася, коли Вінграновський скоріше «грав», а не читав «Хор Президентів». У 1962 році ніби заглянув на тридцять років уперед:

*Ми — міліці,*
*ми — мільниці, ми-ми...*
*Сусіди, сало, гуси і пшоно...*
*Ми — Гітлери,*
*ми — Геббельси, ми-ми-ми,*
*Ми-ми-ми-ми,*
*ми-ми, ми-ми-ми...*

Отак тепер самовеличаються многії випадкові президенти, яких розвелося з розпадом СРСР та Варшавського Договору — хоч греблю гати. Ми-микають, величаються і нічого не роблять. Як Микола Вінграновський побачив це з такої великої історичної відстані, залишається великою таїною його зрячої душі й прозорливого таланту.

Я потім десь читав цю поему — в журналі чи в збірці — і не знайшов там «Хору Президентів». Цензура лютувала тоді, бо зі зняттям Хрущова «відлига» вже скінчилася. Хотів запитати Миколу, та не запитав — у кожного з нас свої біди, клопоти й трагедії. 1963 року в мене померли майже одночасно батько й мати, а Микола знімав в Одесі свій перший фільм «Ескадра іде на Захід», і ми довго не бачилися.

Потім він знімався у Володі Денисенка в якомусь фільмі, щодня приносив у великій шапці, лисячій чи вовчій, «Сонячну машину» Винниченка, не ховаючись, лякаючи партнерів по знімальному майданчику, починаючи з режисера-постановника, що відсидів у таборах десять років, і до абсолютно благополучного освітлювача.

— Скажіть йому хоч ви, — приводив Володя до мене в кабінет Вінграновського, — щоб припинив цю браваду. Бо обоє загримимо аж на Колиму.

Пізніше я взнав, що обоє вони не лише вчилися одночасно у ВДІКу, а й жили у свого «Майста», як називали тоді в кіношних колах викладачів кіноінституту, на повному пансіоні. Миколу «виловив» Олександр Петрович аж із глухого Первомайська на Миколаївщині, а Денисенка прийняв у свою майстерню одразу ж по звільненні з місць «не столь отдаленных».

Так що були вони — як брати, і, як брати, не корилися один одному й трохи ревнували один одного до Довженка та його пам'яті. Микола, як ближчий по духу, складу характеру і темпераменту до Олександра Петровича, ніж прагматично-врівноважений Володя, ніс на собі більший і помітніший тягар Довженкових впливів: рвійність, патетика, висока риторика вчуваються в його ранній поезії, а також в авторській грі — на екрані це особливо помітно.

Мене потрясла «Повість полум'яних літ» і особливо образ Орлюка, створений Миколою. Пам'ятаю, перед одним із всесоюзних з'їздів письменників Юлія Іполитівна запросила нас на перший перегляд картини і ми опинилися перед широкоформатним екраном, з якого буквально ринула, мов весняна Десна, Довженкова поезія.

— Ну, як вам фільм? — звернувся до мене Гончар після перегляду.

А побачивши, що я плачу, різко розвернувся й пішов геть, збентежений, шокований і навіть, здалося мені, невдоволений: мужчини не плачуть, якщо вони справжні мужчини, та ще й колишні солдати. Але я плакав, переповнений емоціями, вражений у саме серце рідною, суто національною поетикою, якої ніколи не було і не буде в кіно після Довженка. Микола Вінграновський —Орлюк із тієї країни Довженкової Правди, Поезії, Мудрості та Краси.

На тому перегляді його не було. Можете уявити, як мене потрясли його вірші — п'ятнадцять поезій у згаданому числі «Літературної газети» за 7 квітня 1961 року. Коли я розгорнув газету й побачив демобілізованого Орлюка в якомусь недбало накинутому репектабельному та вельми модерному плащі, з похиленою в задумі чи в сумі головою, я вже прийняв у серце його поезії, не читаючи. А коли прочитав... Ну, ви самі знаєте, яке вибухове враження справили на всіх нас ті вірші. З них, саме з отих п'ятнадцяти віршів Вінграновського, почалося шістдесятництво у нашій літературі, кінематографі, науці, живопису, в публіцистиці. Маніфестом шістдесятництва, його стратегічною програмою, поза всяким сумнівом, стала праця Івана Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація?». Але почалося воно з «Димаря» Вінграновського, продовжилося «Ножем у сонці» та «Соняшником» Драча, «З матір'ю на самоті» Симоненка, «Сивою ластівкою» та «Дорогою» Олійника, «Білим конем Шептаком» та «Колесом» Дрозда, «Оленем Августом» Гуцала, добіркою з трьох новел Шевчука.

Оті п'ятнадцять віршів у «Літературній газеті», як і поема «Світ без війни», вперше прочитана в моєму готельному номері, і роль Орлюка, що так потрясла мене у Москві, — все це я подумки згадував над маминою, а потім і над батьковою домовинами. І з тих похоронів я повернувся зовсім іншою людиною. Там, над могилами моїх скромних і роботящих батьків, я по-справжньому збагнув, що означають для мене спілкування й спільна праця на кіностудії з Павличком, Драчем, Вінграновським, Денисенком, Параджановим, Іллєнком, як збагачують вони мене кожною зустріччю, кожним днем спільної роботи.

А життя йшло собі та йшло. З усіх втрат і доріг повертався на кіностудію до своїх друзів, серед яких з'явилися вже й зовсім молоді: Леонід Осика та Михайло Бєліков, Іван Миколайчук — студент театрального інституту, що зіграв одночасно роль Шевченка в Денисенковому «Сні» та Івана в «Тінях забутих предків» Параджанова. А тут ще й Леонід Биков переїхав до нас із «Ленфільму», буквально вирваний звідти Миколою Заруднім. У вільні від праці хвилини режисери, особливо Денисенко й Параджанов, розігрували у моєму чи Земляковому кабінетах епізоди своїх фільмів, що саме знімались у павільйоні, вимагали порад і обговорень у вузькому колі, щоб врахувати їх на знімальному майданчику.

Оглядаючись у минуле, бачу його щасливим: яке добірне товариство зібрав тоді на кіностудії Довженка Микола Зарудний! Лишилися тільки згадки про те, як читали мені свої поезії мої геніальні й красиві товариші і друзі. Найчастіше читав Вінграновський: на кіностудії, на алеї вздовж Довженкового саду, в приймальній директора перед тим, як зайти в чорні дерматинові двері, в коридорах, де плелися студійні інтриги й плітки, в сьомій проєкції перед переглядом відзнятого матеріалу, привезеного з одеської експедиції. Микола знав, відчував, як я люблю його поезію, і читав її мовби самому собі.

*Я б тебе заховав*
*за коня чи могилу.*
*Та могилі й коню*
*де сховатись самим?*
*Я б тебе заховав*
*за Дніпра тиху спину,*
*Та Дніпрові самому*
*сховатись за ким?*
*Я б тебе заховав,*
*та за що і за кого?*
*Чи за серце своє,*
*що в грудї цій гуде?*
*Я б тебе заховав*
*серед неба у Бога.*
*Але небові*
*й Богу сховатися де?*

Цей вірш, так само прекрасний та сумний, як вродливий і шляхетний Микола, степовий наш Гайявата, він читав мені на високих сходах нашого під'їзду, коли ми поверталися із засідання президії Спілки на Коцюбинського, 2, поряд з гамірним гастрономом, а мені здавалося, що ні гастроному, ні галасливого люду в ньому, ні машин, ні вуличного гомону немає, — наче ми з Миколою десь у степу, на високій забур'яненій могилі, з якої видно далеко-далеко, і все Дике Поле у нас під ногами.

Коли ж мені випало побувати за океаном, я зрозумів, що поезія Вінграновського не вміщається у степу ні під Баштанкою, ні під Первомайськом, ні в усьому безмежному Дикому Полі — вона розлилася, розпросторилася по всьому світу, по всіх континентах: у США, Канаді, Аргентині, Бразилії, Австралії, по всій Європі — скрізь, де є українці.

Там вона бентежить українські серця димом роду-родства й пізнавання, як пароль, як поклик рідної землі, що завжди вабить і кличе. Як сльоза чи усмішка України, якої не забути, поки світу й сонця, хоч би де ти жив, хоч би чиїм громадянином став.

*У Старостинцях з лободою,*
*Де гуси в сірім кімоно,*
*Де молодою ще любов'ю*
*Щебече літо у вікно,*
*Де з гарбузами таракуца*
*Пригріла боки на горбку,*
*Де мак об вітер лобом буца*
*І діжка мокне у ставку,*
*Де стежка оббігає хату*
*Попід криницю в споришах,*
*Де у відро нетямкувато*
*На себе дивиться лоша,*
*Де хмар — одна*
*за одну вища —*
*Іде обвіяна теплінь,*
*Де липа й дуб,*
*де клен і вишня*
*Не розберуть, чия де тінь,*
*Там дід із прадідом на пару,*
*Напившись*
*з медом кисляку,*
*Сидять удвох і під гітару*
*Співають тихо в холодку...*

Послухаємо, про що ж співають Миколині дід і прадід «у парі, попивши з медом кисляку», і це вже не забудеться ніколи.

ПІСНЯ ДІДА

*Ти приплинь, приплинь,*
*моя прилиненько,*
*Розкажи*
*про себе і як звати.*
*Сядемо з тобою*
*на часинонку —*
*Нам віка з тобою вікувати.*
*Бачиш, рибонько,*
*з гаю вечір йде,*
*В зорях золотих*
*виходить небо,*
*А над ними хмаронька*
*дощиком пряде*
*На моє гаряче,*
*на моє лице до тебе...*

Бісової віри Микола! Наче це й не він, такий шляхетний, інтелігентний, славетний на 113 країн своїм довженківським кіно-Орлюком, своєю поезією та головуванням у пенклубі. Ну, отакий красень, як на обкладинці. Наче це не він, аристократ, написав оту дідову пісню, а проспівав нам якийсь дід Мусій Пасічка з моєї Новоолександрівки чи якийсь дід Савка з Орлика, їхні голоси, їхні слова.

Та послухаймо ж і прадіда — йому, напевне, вже недовго ряст топтати. То вслухаймося ж уважно в кожне його слово-словечко та й запам'ятаймо їх, щоб не забути, бо перепитати вже не доведеться.

ПІСНЯ ПРАДІДА

*Ой маю я, маю,*
*оту дівку, що скраю,*
*Що скрачку сиділа,*
*як шовковиця спіла.*
*Буду знати я зиму,*
*ще й судьбу зловорожу,*
*Та я твій до загину,*
*моя руженько-рожо!*
*Покладу свої руки*
*на твої білі плечі —*
*Нам немає розлуки,*
*нам нема уже втечі...*

Але це ще не все. Наш характерник Микола заставляє діда й прадіда об'єднатися в дует. От тільки не зрозуміло: чи написав слова для дуету, чи записав їхні, підслухавши? Піди добери, що тут до чого.

ДІД І ПРАДІД РАЗОМ

*Не журбою,*
*не смутко-засмутком,*
*Не гіркими очима-слізьми...*
*Сизий голуб і сиза голубка,*
*Так з тобою укупочці ми...*
*Не спитаю*
*цей світ, не спитаю,*
*Де кінець і початок його?..*
*Бо кохання —*
*нема йому краю,*
*Ге-йо-гей, гой-йо-гой,*
*ой-йо-йой.*

Слухаймо і вслухаймося: може, це їхня остання пісня? А може, єдина за весь довгий вік? Що ж ми, їхні онуки та правнуки, з оцього спільного та й отих окремішніх словоспівів візьмемо? І чи візьмемо щось?

А треба ж, треба взяти в свою душу кожне їхнє слово. Щоб і наші онуки й правнуки розуміли слова й пісні дідів наших і прадідів. Бо за комп'ютерами чи чужомовною рекламою та піснями вже забувають свою ідентичність, своє походження, причетність до народу свого і роду...

А Микола Вінграновський щось там робить-пороблює — веде нас далі та й далі у глибінь своєї поезії, завершуючи, обрамлюючи цю дивовижну притчу рефреном. А може, не рефреном — нагадуванням? Хтозна...

*У Старостинцях з лободою,*
*Де гуси в сірім кімоно,*
*Де молодою ще любов'ю*
*Говорить літо у вікно,*
*Де дітлашня*
*чека гостинця, —*
*З базару мама он, дивись!..*
*У них веселих*
*Старостинцях,*
*Де вперше плакав я колись...*

**1985**

У кого з нас не було своїх Старостинців! І хто з нас не плакав — колись, тепер, давно й недавно? Може, саме через це поезія Вінграновського так хвилює, так глибоко западає в душу і так легко запам'ятовується?

*Сеньйорито акаціє,*
*добрий вечір.*
*Я забув, що забув був вас,*
*Але осінь зійшла по плечі,*
*Осінь, ви і осінній час,*
*Коли стало любити важче*
*І солодше любити знов...*
*Сеньйорито, колюче щастя,*
*Що воно за таке, любов?*
*Вже б, здавалося, відболіло,*
*Погоріло у тім вогні,*
*Ступцювало і душу, й тіло,*
*Вже б, здавалося,*
*нащо мені?*
*У годину суху та вологу*
*Відхилились усі вочі,*
*І сказав я: ну, слава Богу,*
*І нарешті перехрестивсь...*
*Коли ж — здрастуйте:*
*добрий вечір.*
*Ви з якої дороги,*
*пожежо моя?..*
*Сеньйорито,*
*вогонь по плечі —*
*Осінь, ви і осінній я...*

... Я прийшов у майже забутий «Український письменник» погожої ясної днини шукати притулку щойно завершеній книзі «Не вбиваймо своїх Пророків!» і нічого там не впізнавав. Директора виселили з його кабінету на перший поверх — майже до передпокою. Решту помешкань здали в оренду, щоб сплачувати комунальні послуги та платити хоч сяку-таку зарплату обмалі працівників, і я відчув, що повернувся в сорок шостий повоєнний рік, коли все було розбите війною, розграбоване фашистами.

У книгарні-складі «Українського письменника» ще й досі лежить книжка Миколи Вінграновського — вона жде вас, щоб дати вам справжню радість від зустрічі зі справжньою поезією. Вона абсолютно сучасна, хоч у Париж, на Єлисейські поля з нею!

Портрет її автора на обкладинці вражає гіркою задумою й тугою, аж стає лячно. Можна подумати, що йому заздалегідь відкрилася доля власної книги, у якій, мов у сповіді, відкривається його бентежна душа. Бо де ж вона перебуває, як не в ліриці? Та ще й вибраній?

Об «Гайявату», наштовхнувшись в епіцентрі книжки, ріжеш душу, немов бритвою, і чуєш, як заходиться вона у захваті й радіє:

*Над лиманом білять синім,*
*Білять білим над лиманом.*
*Над лиманом кукурудза*
*Світлі вуса опустила.*

У цій строфі — увесь Вінграновський з його бароковою поезією! Віртуозна алітерація впадає не лише в око — ще більше в душу, й віддаєшся цим образним і фонетичним чарам, як неофіт. Тебе обступають і лукавий рудий Панько з нашого ж таки хутора, і величавий Лонгфелло, прибуде сюди аристократ Бунін, прозваний Чеховим «господин Букишон», і промайне Еней зі своєю ватагою у Трої, і респектабельний Котляревський гордо поверне свою голову у наш бік, а потім всміхнеться й одвернеться, зрозумів: «Свої! Мої! Рідні!»

*І лиманський Гайявата*
*Щось там робить-вироблює,*
*Душить грона винограду —*
*Зимувати цілу зиму.*
*Дві дитини плачуть*
*в люльці —*
*Тато з мамою сміються.*
*А під хатою з лиманом*
*Дід із прадідом бухика...*
*Пасе кози над лиманом*
*В сіре вдягнена прабаба.*
*Баба — та копа картоплю*
*Й відгани бджолу від вуха...*
*А тим часом над лиманом*
*Чорт зубами тягне хмару,*
*Другий ззаду підпихає,*
*Тягнуть хмару на прабабу*
*І над нею виливають.*
*Та, тікаючи, прабаба —*
*Зі своїми кізьми в скирту —*
*З хлібом синю цибулину*
*На пеньках жує чорненьких!*
*Засміялись чортенята*
*і на бабу потягнули,*
*Потягнули та й линули*
*в пелену її чорну хмару:*
*«Дай нам, бабо,*
*картоплину, бо тебе залиєм*
*з дідом,*
*І не буде вам ні бринзи,*
*ані грона винограду»!*
*Підхопився прадід з дідом —*
*Морка курка їм під ноги, —*
*А чорти кричать*
*їм з хмари:*
*«Загинайтесь, дідугани,*
*Та лягайте в домовину,*
*а там далі видно буде!..»*
*А тим часом над лиманом*
*наче щось замаячіло,*
*Щось дорогу перебігло,*
*холодком перейнялося, —*
*І за руку старе щастя*
*веде щастя молоденьке,*
*Веде щастя попід гору,*
*від лиману полинами.*
*І говорить старе щастя*
*молоденькому на вухо:*
*Що лишилось нам робити,*
*як ми з горем поміняємось!*
*Цей Микола Вінграновський,*
*несерйозний чоловік цей,*
*Душить грона винограду*
*і все плутає на світі!*

**1975**

Тут контрапункт, повний контраст між зображенням на книжці та оцим безпідставним закидом. Щоправда, закид той від чорта. Та ще й старого. На те ж він і чорт, щоб брехати і казати на біле чорне.

Пам'ятаю, Микола читав мені цей вірш ще тоді, як у ньому замість «І лиманський Гайявата» було «І Микола Вінграновський щось там робить-вироблює, душить грона винограду — зимувати цілу зиму...».

Сам себе назвав, а тепер поміняв ім'я? Хай собі як знає, а я називаю його степовим Гайяватою. Біди тут —ніякої: що на лимані, що в степу — Миколиному талантові є де розгулятися. Щось робити-виробляти. І не лише «душити грона винограду», а й писати отакі вірші, отаку Поезію «робити-виробляти» і дарувати нам. Хоч би де він був, хоч би що робив: чи в ООН засідає за океаном, чи ловить рибу в Синюсі та на Південному Бузі у своєму рідному Орлику, перейменованому в Первомайськ, — скрізь він лишається улюбленим сином України та улюбленим нашим поетом.

І рибалячи, і полюючи, і гостюючи в родичів, Микола все одно пише вірші — в думках, в уяві, в душі. А душа його належить Україні. Про це — вся його поезія. Ще дужче видно це в кіно. Там Довженкові впливи ще відчутніші: тільки істинний учень і послідовник Довженка, справжній його духовний син міг так блискуче втілити на екрані образ Івана Орлюка — найулюбленішого героя Олександра Петровича. А також зняти документальні фільми на такому високому рівні «Довженко. Щоденник 1941—1945 рр.», «Галич — столиця князя Данила Галицького», «Чигирин — столиця гетьмана Богдана Хмельницького», «Батурин — столиця гетьмана Івана Мазепи». Уявляєтся: якби Довженко дожив до Дня Незалежності, він обов'язково зняв би саме ці фільми.

Степовий наш Гайявата щось там робить-вироблює в рідній краї нашім мирнім, бо всі ракети стратегічного значення, розташовані під Первомайськом, ліквідовані, і підірвані, і знищені їхні пускові установки-шахти — диво найсучаснішої науки та техніки. І там знову, кажуть, почали сідати на скіфських бабах та кам'яних могилах під Мигією степові орли і яструби, передаючи Вінграновському вітання від отого кібця, який у його химерному романі «Наливайко» летить з Очакова на Хортицю — летить довго й красиво і з висоти свого польоту бачить усю тогочасну Україну. Микола показує його, кібцевими, зірками очима всю красу і всю муку покріпаченої тоді України. Ми її ще ніколи такою не бачили. Такою вона постає й з цієї ліричної книжки —неповторна, Миколина і наша водночас, Україна задумливого й суворого степовомиманного Гайявати, що пізнає і кібців, і яструбів, і орлів, лебедів і журавлів, які пролітають над Україною або навідують її.

А найкраще та найближче знає її людей, в душі яких приходить своїми поезіями, роздумами, фільмами, своєю вечоровою і вранішньою зажурою-журбою.

МАРІЯ

*На базарі рученьки ісклала,*
*В білій хустці,*
*в сірім піджаці,*
*На хлібину голову поклала,*
*Задрімала в хліба на щоці.*
*У чоботях, в темній*
*спідничині,*
*В білому горосі-фартусі,*
*Спить собі в базарній*
*хуртовині,*
*А оса тим часом на осі*
*Гомонить по сливах...*
*Задрімала...*
*Промінь сонця гасне у косі,*
*На хлібину*
*голову поклала, —*
*Продає ті сливи уві сні.*

Оце вам і «Сеньйорито акаціє», і «Наш лиманський Гайявата»: хоч би про що писав, співав, знімав свої фільми — всі думи, всі його печалі отам, біля свого народу, що, наробившись, задрімає з перевтоми навіть на галасливому базарі.

Микола за все своє життя ні з ким не лаявся — слова кривого нікому не сказав! Не ображав нікого. Поганого чоловіка мовчки обійде. З гарним чарку вип'є, усміхнеться, але й за чаркою нікого не осудить, нікому не дорікне. Довженкової толерантності школа! А скоріше — та народна моральність, ота, що живе у нього в крові: гречність, великодушність, милосердя. Погляньте ще раз на обкладинку, на отой портрет у степовому інтер'єрі з соняшником за плечима, немов з янголом. Журба й тяжка задума облагороджують тонке його обличчя та елегантну поставу — йому б у Париж, на Єлісейські поля, в Канни та Венецію на всесвітні фестивалі! А він, бачте, в степу. Біля соняшника, у соняшничинні. І з'являється у душі поезія за поезією: «Стояла баба, руки склала», «Ні жінки, ні хати тієї нема...», «Забриніло, і незчувсь, як відбриніло», «Сумні без батька двоє діток цих», «Поїхали на Сквиру по гриби», «Лошиця нюхає туман», «Димів долинних вечорове стлище», «У лісі вже нічого не цвіте...», «Минулося. І вже не треба...», «Лошиця з довгими і гордими ногами», «Рябко, і дощ, і з вітром цвіт», «У синьому небі я висіяв ліс», «Качки летять! Марічко, — качки!», «Це ти? Це ти. Спасибі... Я журюсь».

Як ви зрозуміли, це «зміст» — тільки перші рядки неозаглавлених поезій. Але скільки ж тут уже готової поезії! Вона аж бринить і проситься в душу. І обіцяє настроєві й емоційні відкриття ще глибші й проникливіші. На моє глибоке переконання, поезія найповніше та найяскравіше відбиває внутрішній світ, натуру, характер автора. Можливо, навіть повніше й глибше, ніж музика. Отож поезії Миколи Вінграновського такі ж шляхетні, як він сам.

Коли шістдесятники заводили увагою громадськості, щоб не сказати — суспільства, стали агресивними, звинувачували своїх попередників у ретроградстві й консерватизмі, як їх самих звинувачують зараз постмодерністи, — саме тоді, влітку 1962-го, коли замахувалися навіть на рвійного й сміливого Малишка, Вінграновський гордовито мовчав, не вступав у суперечку, а просто надрукував пам'ятного вірша «Мій Малишко!». І цим самим не лише засвідчив свою любов і повагу до одного з найяскравіших і найталановитіших своїх попередників, а й відбив охоту у своїх ровесників паплюжити імена достойних наших патріархів.

«Не руш мене. Я сам сумую», — відкриває свою книжку лірики Вінграновський. Облишмо його — хай у сумі своєму й самотині дозріває до відкриттів ще більших, до повного розкриття духовного багатства і краси, закладених у ньому генами роду свого і народу, батьками і вчителем його великим — Олександром Петровичем Довженком. Та й степами нашими, отим колишнім Диким Полем, що дрімає в кожному з нас кіньми, списами, гаківницями, бунчуками й тулумбасами Запорозької Січі та похідних кошів: «Військо йде, хоруговки мають...»

«Любове, ні! Не прощавай!» — називається ця прекрасна книжка, що лежить і смиренно чекає свого благородного й сердечного читача, затурканого злиднями, безробіттям, безгрошів'ям, отим проклятущим виживанням, яке нам хтось нав'язав замість справжнього життя.

Миколо, будьте хоч у книгах! З Вами якось певніше й затишніше серед цієї «скурвленої ери», як назвав її молодший побратим і послідовник Ваш Дмитро Кремінь. Степовий наш Гайявато, не змаліє духовно народ наш. І наш рідний край — сонячний південь України — лишатиметься настроєним на поезію давнини, сучасності й будучини з Вашою Поезією!

Нехай яструби і орли сідають на вашу могилу...

**Олександр СИЗОНЕНКО.**

**(«Дзеркало тижня», 11 січня 2003 р.).**




# Від ведучої

Ведуча, як кожна нормальна людина, пішла у відпустку. Хоч як це дивно, сторінка «Далі буде» склалася непогано. Прочитайте — переконаєтесь. І уявіть, що то буде, коли ведуча повернеться.

**Євдокія ПОДОРОЖНЯ.**

ФОТОПОГЛЯД

## Ти хто?

**Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.**



ЗНАЙ НАШИХ!

# Виноградні шпалери

У Талалаївці є місцева знаменитість — слюсар аварійно-експлуатаційної служби газового господарства Микола Степанович Цілина. А здивував він земляків тим, що у північній області України вирощує по тонні винограду 40 столових сортів на всякий смак. І все це на невеличкому клаптику городу — 15 соток — у райцентрі!

Виноградар зайнявся улюбленою справою років з 20 тому. Закортіло такого винограду, який бачив під час служби в армії під Одесою. Та на Чернігівщині він розвивається погано, переважно родять кислі сорти з дрібними плодами.

Микола Степанович почав читати садівничу літературу, експериментувати з різними сортами. Їздив за деякими навіть до Оренбурга. Загалом за ці роки випробував на своїх ділянках майже 150 сортів. Тепер на подвір'ї, на городі прижилися десятки з них, які не тільки вижили у прохолодньому кліматі, а й дають непоганий урожай.

Я був вражений, як ощадливо і дбайливо використовує кожен метр землі її господар. Частина городу акуратно поділена на 10 виноградних галерей. Вони високі, та сонце дістає і просвічує між ними нижню частину землі, на якій посаджено полуниці, іншу городину. Господар називає галереї виноградними шпалерами.

— Під кожною я вирив траншейки глибиною 80 і шириною 80 сантиметрів, — ділиться досвідом Микола Степанович. — Заповнив органічним добривом. Це дає велику поживу для винограду. На зиму його відростки обрізаю, зв'язую залишок у пучок. І прикидаю землею — тоді виноград не вимерзає і добре родить наступного року.

Господар з дружиною Антоніною Василівною отриманий урожай винограду давить на соки, сушить. Щороку мають до 150 літрів виноградного вина. Солодкі плоди у льоху зберігаються аж до новорічних свят.

— Хоча у наших краях холодніше, ніж на півдні, — каже виноградар, — я переконався, що вирощувати його тут можна. Маємо навіть кілька переваг. Зокрема, у наших умовах не розвивається філоксера — головний шкідник винограду.

**Сергій ПАВЛЕНКО.**

смт Талалаївка
Чернігівської області.




**На знімку:** Микола Цілина — творець виноградного дива.

# 99–річному професору нудно в бібліотеці

ХАРАКТЕРИ

*Дев'яносто дев'ятий рік народження відзначив найстарший з 33 тисяч читачів Харківської центральної міської бібліотеки професор Марко Добрускін. Останнім часом у бібліотеці професор бере тільки «товсті» журнали, усі книги, які цікавили Марка Овсійовича, кажуть бібліотекарі, він уже прочитав. А ті, що цікавлять професора сьогодні, у Харкові не дістати. Фотографія читача з майже 50-літнім стажем — на дошці пошани. Ті, хто його добре знає, розповідають, що з роками в нього виробилися просто феноменальні навички швидкого читання. Створюється таке враження, що він буквально фотографує сторінки.*

Особиста бібліотека Марка Добрускіна сьогодні поповнюється переважно російськими виданнями. До 99 дня народження Марко Овсійович замовив онукові чотиритомну «Нову філософську енциклопедію». У кабінеті, де працює доктор філософських наук, тисяча найнеобхідніших для роботи томів. На пенсію професор пішов лише в 1995 році, втім університетську лексику не забув. Свою дружину ласкаво називає «вченим секретарем». Щоправда, зауважує вона, чоловік зовсім далекий від побуту. Він захоплений своєю наукою, яка на першому плані. При цьому додає, що знала, за кого виходила заміж, і претензій занадто захопленому «іншою музою» чоловікові ніколи не пред'являла. Є в професора й особистий «мерседес», друкарська машинка, якій 40 років. На ній Марко Овсійович друкував три сотні наукових статей. Професор Добрускін дотепер співробітничає з з п'ятьма науковими журналами, статті відправляє до Києва, Москви і Нью-Йорка.

**Микола КОСИЙ.**

Харків.

ОТАКОЇ!

# Котячий нянь

*Якось до спеціалізованого магазину дитячих іграшок «Панда» забігла вулична руда кішка. Розхирнувшись довкола, вона задоволено муркнула і вмостилася між яскравими коробками з ляльками, автомашинами та всілякими звірятами. Кішка поводила себе так чемно й сумирно, що покупці, які заходили до крамниці, спочатку сприймали її за іграшку і лише потім помічали, що вона справжня.*

Директор магазину Василь Ковач спробував було виставити за двері непрохану гостю, але кицька вперто шмигала назад і ховалася між пакунками. Врешті пан Василь, людина добра, змирився з таким квартирантом, а потім і звик до рудої. А кішці так сподобалося нове місце, що вона надумала навести тут кошенят. Уявляєте стан пана Василя, котрий якось заглянув у коробку, а там нявчить п'ятеро новонароджених малюків! Вони були такі безпомічні, ще геть сліпі, й чоловік розгубився: що робити з цим сімейством? Кажуть, люди нині стали жорстокіші, але це не про пана Василя. Він подумав і вирішив прилаштувати кошенят у добрі руки. Ото заходить до магазину покупець, вибирає іграшку, а пан Василь придивляється, чи можна йому довірити кошеня. А оскільки в магазин дитячих іграшок ходять переважно люди, які мають малих дітей або внуків, то пан Василь незабаром благополучно роздарував усіх п'ятьох кошенят, дарма що непородисті.

Упоравшись із цією проблемою, чоловік думав, що тепер може полегшено зітхнути. Але вдома його чекав новий котячий сюрприз. Сусідка показала двох маленьких тваринок, які жалібно нявчали під будинком. Виявилося, їхня мама загинула і мурчики залишилися самі. Так у магазині знову з'явилися кошенята: одне сіре, друге — чорне. І коли руда кішка за звичкою прийшла в гості, тепер уже на неї чекала несподіванка: два голодні пухнасті клубочки. Материнський інстинкт одразу ж узяв гору. А пан Василь знову має клопіт: шукає для котиків турботливих господарів.

**Дарина НАЗАРЧУК.**

Івано-Франківськ.




**На знімку:** Василь Ковач зі своїм клопотом.

## Я цього дня

■ 1765 р. Катерина II ліквідувала козацьке самоврядування на Слобожанщині. ■ 1804 р. Народився німецький філософ Людвіг Фейєрбах. ■ 1880 р. В Єлисаветграді народився Володимир Винниченко, письменник і політичний діяч. ■ 1914 р. Австро-Угорщина оголосила війну Сербії. Початок першої світової війни. ■ 1942 р. Утворення Чернігівського партизанського з'єднання під командуванням Олексія Федорова. ■ 1946 р. Засновано Переяслав-Хмельницький історичний музей. ■ 1957 р. У Москві відкрився VI Всесвітній фестиваль молоді і студентів. ■ 1991 р. Створено Спілку офіцерів України.

ДАЧНІ ІСТОРІЇ

*Пам'ятний читачам заступник головного редактора «ГУ» Борис Сидоренко нині на пенсії. Пише для душі: він рибалка й оповідач од Бога! У нього є цикл «Дачних історій», розказаних нібито дачними сторожами. Публікуємо — до 70-ліття Бориса ПИЛИПОВИЧА!*



# Перевиховання дніпровського крокодила

— На нашій вулиці, серед багатих дач, є дачка садівника-аматора Аркадія Петровича, — розпочав своє казання сторож Задумливий з вулиці Влежаних Грушок. — Ну, це тепер він садівник, а колись був спеціаліст з незрозумілих мені питань...

Узявся той Аркадій Петрович кропити дерева у своєму садку. Приготував бордоську суміш та й кропить. А розчин лягає не лише на дерева, а й на сонцесяйні поверхні двох іномарок за огорожею. Якби машини стояли при дачі «крутого» хазяїна, садівник своєю дешевою бризкалкою їх просто б не дістав. Але ті іномарки взяли собі моду тулитися саме до його дачки, а йому це не подобалося. Він не раз питав водіїв, чи вони часом не до нього приїхали?

— Ні, ми осюди! — і показують на палац навпроти.

— Чом же паркуєтеся біля мене?

— А вам що, шкода?

— Та воно не шкода, а все ж непорядок!

Він розумів одне: Україною гуляє загадкова хвороба, і все, що тут є, їй треба привласнити, проковтнути! Йому з цією пошестю не впоратися. Тож він, звиклий до комуністичного регламенту, і вуха був повісив. Аж поки не озброївся бризкалкою. І зразу відчув: де безсилі слова, там розчин бордоської суміші доведе, що й ми, Химко, люди! І почав кропити...

І от з палацу вийшов хазяїн, бачить: обидві машини стали схожі на брудних леопардів! Ах-ах! Трам-тара-рам!

Наш садівник відтягує гумовою перчаткою маску і питає:

— Пробачте, у чім предмет вашого хвилювання? А, машини! Так хіба я вас не сто разів просив: не ставте їх там, шановні!

— Пропала облицьовка! Ну ти, старий піжоне!

«Старого піжона» Аркадій Петрович не пробачив:

— А ви — злодії! Усе кругом порозкрадали, і все вам мало!

Так вони приємно посплікувались, і на цьому конфлікт начебто вичерпався. Обидва авто перефарбували, а багатий сусід почав їх ставити під своєю дачею. Правда, з пенсіонером перестав вітатись. Це змусило старого замислитися. Він поставив себе на місце постраждалих сусідів — і здригнувся від несподіваної думки: «Який же я злобний дніпровський крокодил! Хіба ці багаті люди винні, що я бідніший за них? Ні, вони тут ні при чому! То, може, винен я сам? Теж наче ні! А хто ж винен? А, знаю: моя совість, моя високорозвинена свідомість! Якщо мені хочеться бути таким багатим, як мої сусіди, то я мусив лізти з шкури в роботі, а не сидіти й заздрити діяльним людям!»

Від цих думок про власну недосконалість і навіть нікчемність Аркадій Петрович аж захворів. І однією з перефарбованих машин його завезли до лікарні. Це пенсіонера так вразило, що після одужання сказав багатому сусідові:

— Буде треба — ставте машини і під мою огорожу. То я погарячкував, вибачайте. Не мені визначати, хто злодій, а хто ні. Нехай суд не спить — і все буде о'кей.

Життя потроху змінюється — і під черепами відбуваються метаморфози. Уже до більшості народу у світі дійшло: Марксові писання про вічний конфлікт між багатими та бідними — не привід для того, щоби сусіди по дачі чи громадяни країни жили між собою, наче шкодливий кіт з агресивними собацюрами. Парламенти за кордоном стають совістю своїх суспільств, видають закони, здатні робити багатих щедрими, бідних багатшими, всіх — поступливішими і хоч трохи щасливішими. Настав час так само чинити в Україні. Бо психіка нормальних людей не витримує вічної класової конфронтації.

**Борис СИДОРЕНКО.**

РАКУРС

# У Кумах живуть Ковбаси й Лопухи

*Звичне й розхоже слово «фамілія», яке зазвичай вважають російськомовним суржиком (і це справді так), у перекладі означає «сім'я». Прізвище носить не одна людина, а увесь її рід.*

У картотеках обласного адресно-довідкового бюро, де зберігаються дані про кожного зареєстрованого на Полтавщині громадянина, зустрічається чимало цікавих українських прізвищ. Наприклад: Нетудихата, Убийсобака, Затуливітер, Сухозад, Сало, Ковбаса, Гнилосир, Будяк, Лопух. Розповсюджені в нашій місцевості «пташині» прізвища — Сорока, Ворона, Соловей, Журавель, Синиця, Шпак і рослинно-фруктові — Слива, Груша, Горошко й Дубок... А ще проживає чимало однофамільців відомих людей: понад сто — Котляревських і близько ста Кучмів, сімдесят Гоголів, тридцять Пушкіних. А Тарасів Григоровичів Шевченків в області — 23. Виявляється, Шевченко - найрозповсюдженіше прізвище регіону. Громадян, які його носять, майже сім тисяч. І населених пунктів більше десятка. Дівоче прізвище моєї мами також Шевченко. У чільній трійці також Бондаренки і Коваленки...

Має свою назву і кожен із 1876 населених пунктів області. Найбільша група походить від власних імен і їх похідних. Андрійки, Андрійці, Андрушки або Василівок, Василенки. Географічні назви відображають і сімейні стосунки — Батьки, Мачухи, Куми; особливості зовнішності — Бородаї, Безруки, Зуби, Носи. Оригінальні назви «прилипають» до населеного пункту і завдяки особливостям навколишнього ландшафту. Такі собі Горби, Велика Круча, Піски, Гора.

І насамкінець про особисте. Село, де мешкає мій рід, має назву Орданівка (єдине в області), хоча правильна його назва Йорданівка, бо походить вона від церковного свята Йордані, на честь освяченої тут 200 років тому церкви. Храм зруйнували «войовничі більшовики». А село вистояло, і нині, дякувати працьовитим землякам, потроху відроджується.

А родинне прізвище походить від імені прадідів. Тут-таки — на Диканщині, понад притічком Говтви, мали вони хутір Гріні. В колективізацію й голодомор ті само більшовицькі буксири вимориліи всіх — десятки старих і малих! Пощастило лише моєму дідові Роману, якому доля посміхнулася вижити після десятка літ сталінських таборів, і його постріляному «буксирниками» братові Олександру. Від хутора вже не залишилось і згадки, а прізвище вижило і на Полтавщині воно поширене.

**Григорій ГРИНЬ.**

Полтавська область.

Голос України

Редактор номера Віталій ЖЕЖЕРА.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Сергій ДЕМСЬКИЙ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

▸ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
▸ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
Ⓡ Платні матеріали.
▸ Рукописи не повертаємо.
▸ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
▸ При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Передплатні індекси: для фізичних осіб — 40224, для підприємств і організацій — 60955.
Передплатна ціна: для фізичних осіб — 3,30 грн., для підприємств і організацій — 6,00 грн. на місяць.
Ціна в роздрібній мережі — договірна.
Загальний тираж 159000.
Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України».
Зам. 0311137. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 454-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44; телефакс — 449-85-62.
E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій
Internet: http://uamedia.visti.net/golos

Передплата на газету «Голос України» (on-line) за адресою: www.dnepropochta.dp.ua; www.presa.ua

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»